

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

Η Περιφέρεια έχει τον λόγο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
ΚΟΜΟΤΗΝΗ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2025

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΠΑΣΟΚ#pantou

ΑΝΑΓΚΕΣ

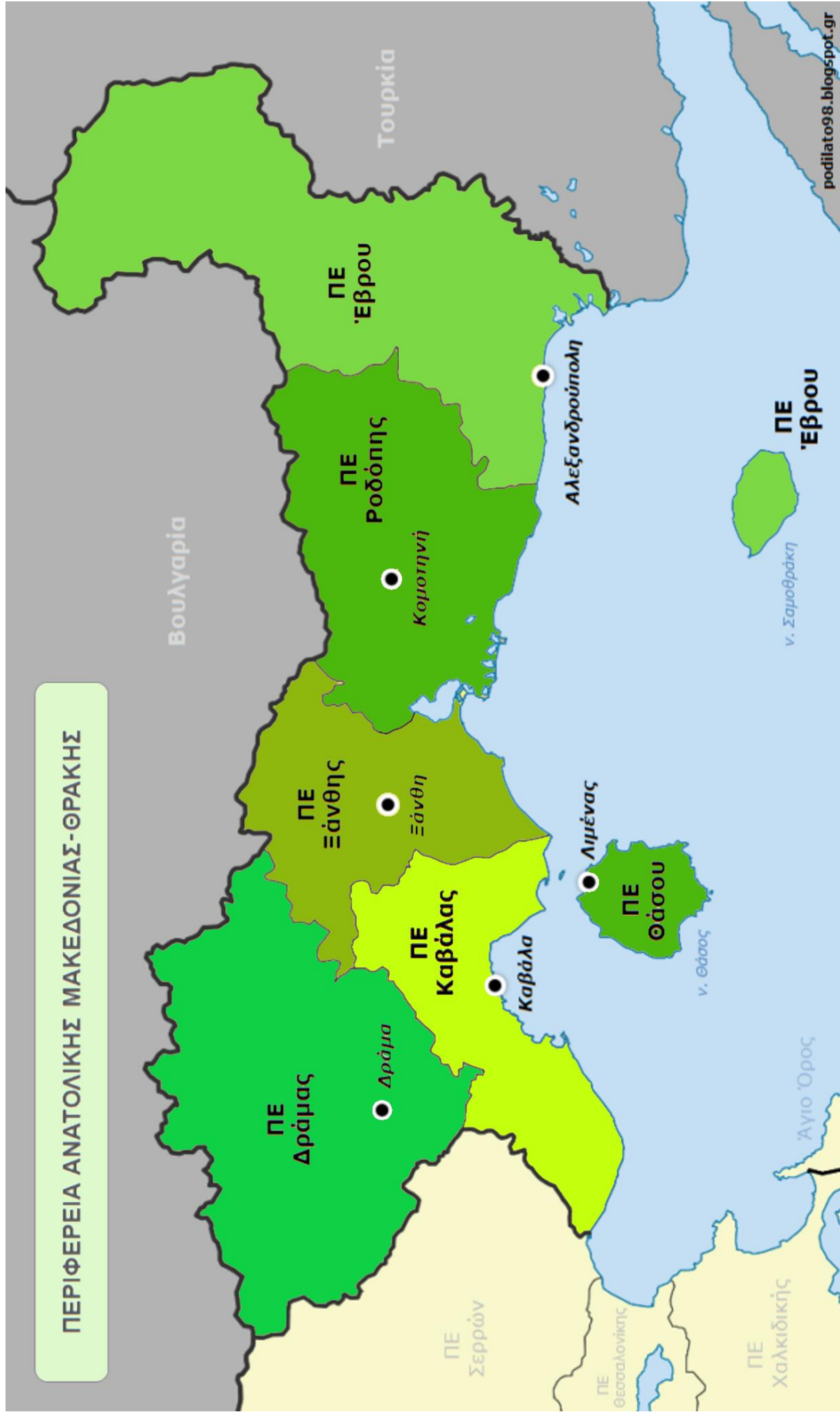

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Αξιολόγηση κυβερνητικού έργου στην ΑΜΘ (σελ. 4)
2. Προγραμματικό πλαίσιο ΠΑΣΟΚ στην ΑΜΘ (σελ. 7)
3. ΘΕΜΑΤΙΚΗ Α : Διασυνοριακότητα (σελ. 23)
4. ΘΕΜΑΤΙΚΗ Β : Πρωτογενής Τομέας (σελ. 30)
5. ΘΕΜΑΤΙΚΗ Γ : ΔΠΘ και Περιφερειακή Ανάπτυξη (σελ. 44)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΑΜΘ

Στο αίτημα των κατοίκων της Περιφέρειάς μας για την επίλυση των χρόνιων και διαρκώς εντεινόμενων προβλημάτων της περιοχής, η οποία ως ακριτική και παραμεθόριος συνεχίζει να υστερεί διαχρονικά σε κρίσιμους αναπτυξιακούς δείκτες, επιχείρησε τα τελευταία χρόνια η κυβέρνηση της ΝΔ να απαντήσει, τόσο με τη σύσταση της «**Διακομματικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης**» το 2021, όσο και με τις περίφημες εξαγγελίες του πρωθυπουργού τον Γενάρη του 2023 για τα «**360+ έργα**» που συνιστούν το λεγόμενο «**αναπτυξιακό σχέδιο της κυβέρνησης**» για την ΑΜΘ. Δυστυχώς, όπως αναμενόταν άλλωστε, αμφότερες οι επιλογές εξάντλησαν την δυναμική τους στον τομέα της επικοινωνίας και μόνο.

Σήμερα, τέσσερα χρόνια μετά το Πόρισμα της Διακομματικής, η εφαρμογή του οποίου αποτέλεσε αυτονόητη δέσμευση της κυβέρνησης, τα αποτελέσματα του κυβερνητικού έργου στην περιοχή είναι απογοητευτικά. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης εξακολουθεί να παραμένει στις τελευταίες θέσεις των περιφερειών της Ε.Ε, με βάση όλους τους σχετικούς αναπτυξιακούς, οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες. Χαρακτηριστικό της έλλειψης πραγματικού ενδιαφέροντος για την υλοποίηση των προβλέψεων του Πορίσματος από την ΝΔ είναι ότι επί τέσσερα χρόνια δεν έχει συσταθεί ούτε ο -κατά τη δέσμευση της Επιτροπής- σχετικός «Κοινοβουλευτικός μηχανισμός εποπτείας και ελέγχου της υλοποίησης του Πορίσματος». Η δέσμευση για την κατάθεση ανά δύο χρόνια στη Βουλή, Έκθεσης εφαρμογής και ελέγχου των κυβερνητικών πεπραγμένων, παραμένει κενό γράμμα. Αυτό φυσικά δεν αποτελεί ολιγωρία, αλλά **συνειδητή κυβερνητική επιλογή, καθώς αν ο μηχανισμός αυτός λειτουργούσε θα κατέθετε μέχρι τώρα Λευκές Σελίδες.**

Στον κυβερνητικό εμπαιγμό των κατοίκων της Περιφέρειάς μας, ήρθε να προστεθεί και το λεγόμενο «Αναπτυξιακό Σχέδιο της κυβέρνησης για την ΑΜΘ», που εξήγγειλε πανηγυρικά ο πρωθυπουργός σε μια προεκλογική κομματική φιέστα στην Κομοτηνή, τον Γενάρη του 2023. Το «Αναπτυξιακό Σχέδιο» των 360+ έργων και των 6,8 δις. ευρώ, αποτελούνταν κατά 90% από μια συρραφή ήδη προγραμματισμένων ή υλοποιούμενων, ακόμα και ολοκληρωμένων έργων από τους δυο βαθμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και από μεγάλα έργα του ιδιωτικού τομέα και κατά ένα πολύ μικρό μέρος αφορούσε κεντρικούς σχεδιασμούς της κυβέρνησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η συμπερίληψη στις εξαγγελίες, ακόμα και του νέου νοσοκομείου Κομοτηνής που κατασκευάζεται με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, με σύμβαση δωρεάς που είχε συναφθεί πολύ πριν η Νέα Δημοκρατία έρθει στην εξουσία και ενώ τα δημόσια νοσοκομεία της περιοχής στενάζουν από ελλείψεις ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού.

Στον αναπτυξιακά κρίσιμο τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών και ενώ έχουν περάσει ήδη δύο ολόκληρα χρόνια από τις σχετικές μεγαλόστομες εξαγγελίες, οι κάτοικοι της Περιφέρειας συνεχίζουν να διασχίζουν με ασφάλεια τις ισόπεδες σιδηροδρομικές διαβάσεις, σίγουροι ότι δε θα τους χτυπήσει τρένο, καθώς τρέινα δεν περνάνε. Το δίκτυο Θεσσαλονίκη – Αλεξανδρούπολη είναι μονής γραμμής απαρχαιωμένο και χωρίς ηλεκτροκίνηση, με αποτέλεσμα να αποκλείεται τόσο η εμπορική όσο και η επιβατική αξιοποίηση του. Η πρόσφατη διασύνδεση του Ορμενίου με την Αλεξανδρούπολη, εξυπηρετεί αποκλειστικά τοπική επιβατική κυκλοφορία και καμιά σχέση δεν έχει με τις εξαγγελίες διασύνδεσης του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης με τον διευρωπαϊκό άξονα Orient East-Med Corridor (πρόταση της Διακομματικής). Οι κάθετοι οδικοί άξονες στους νομούς Δράμας - Καβάλας, Ξάνθης και Έβρου παραμένουν μεγαλόσχημοι τίτλοι έργων και όροι όπως «συνδυασμένες ή πολυτροπικές μεταφορές» ακούγονται μόνο ως ευχολόγια.

Οι αγρότες μας, που άκουσαν από τον ίδιο των πρωθυπουργό να εξαγγέλλει φράγματα, δίκτυα και αναδασμούς, συνεχίζουν να ποτίζουν (όσοι έχουν την τύχη να έχουν πρόσβαση σε γεωτρήσεις) τις παραγωγές τους με όλο και αυξανόμενα κόστη προς το καρτέλ των «Παρόχων Ενέργειας». Οι εξαγγελίες για υποστήριξη των αγροτών μας στην κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης της παραγωγής, παραμένουν εξαγγελίες. Και αυτά, σε μια περιοχή όπου το ποσοστό των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα υπερβαίνει το 20% του ενεργού εργατικού δυναμικού, χωρίς να υπολογίζεται και το γεγονός ότι μια σειρά από επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα στηρίζονται στα προϊόντα του πρωτογενή τομέα της περιοχής. Οι σχετικές μελέτες που ενσωματώθηκαν στο πόρισμα της Διακομματικής, έχουν μείνει στα συρτάρια της Βουλής, όπως και οι προτάσεις της Επιτροπής για χαμηλότοκα δάνεια στους αγρότες και τους κτηνοτρόφους.

Οι προτάσεις των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας μας για θεσμικά, φορολογικά και οικονομικά κίνητρα που θα μετέτρεπαν την περιοχή σε μια «ειδική οικονομική ζώνη», και υποβλήθηκαν από το 2020, αγνοήθηκαν από την κυβέρνηση. Το μεταφορικό κόστος των επιχειρήσεων παραμένει το υψηλότερο σε όλη την ηπειρωτική χώρα, ενώ η ανταγωνιστικότητα τους σε σχέση με αντίστοιχα κόστη παραγωγής της Βουλγαρίας και της Τουρκίας, καθιστά πολλές από αυτές όλο και λιγότερο βιώσιμες. Η μόνιμη επίκληση «δεσμεύσεων» της Ε.Ε που αποκλείουν ειδικά φορολογικά και αναπτυξιακά καθεστώτα ενισχύσεων, είναι απόλυτα προσχηματική και απλά ενισχύει τις τακτικές εμπαιγμού του επιχειρηματικού και επαγγελματικού κόσμου της ακριτικής περιοχής μας. Η απόλυτα πλασματική «συγκράτηση» της ανεργίας οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση νεανικού (κυρίως) επιστημονικού και εργατικού δυναμικού.

Στην άλλη όψη του νομίσματος, η δημογραφική αποψίλωση περιοχών όπως ο Βόρειος Έβρος (και όχι μόνο), δημιουργεί απαγορευτικές συνθήκες εύρεσης ακόμα και ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού. Με δεδομένο τον σιδηροδρομικό αποκλεισμό της ευρύτερης περιοχής, τη μακρινή απόσταση από την Αθήνα και την ελαττωματική αξιοποίηση των οδικών κάθετων αξόνων εμπορικά προς τα Βαλκάνια, το μεταφορικό κόστος είναι ιδιαίτερα αυξημένο για τις επιχειρήσεις, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων ή την εγκαθίδρυση νέων, καθώς έχουν να αντιμετωπίσουν και το πρόβλημα του αυξημένου μεταφορικού κόστους.

Όλα τα παραπάνω έχουν δημιουργήσει μια δυστοπική πραγματικότητα στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, για την οποία η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη δεν έχει κάνει τίποτα πέρα από μεγαλόσχημες υποσχέσεις και εξαγγελίες, από αποσπασματικές παρεμβάσεις και από σφετερισμό και οικειοποίηση του όποιου έργου των φορέων της Αυτοδιοίκησης.

Για το ΠΑΣΟΚ περισσότερο από ποτέ άλλοτε, αποτελεί καθήκον η αλλαγή πορείας για την Χώρα και την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η κλεψύδρα των χαμένων ευκαιριών σχεδόν έχει αδειάσει.

Για να ξεφύγουμε από το αναπτυξιακό τέλμα των τελευταίων ετών, χρειάζονται επιτέλους γενναίες αποφάσεις και ένας ολιστικός σχεδιασμός για την ανάπτυξη της.

Ένας σχεδιασμός βασισμένος σε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης που θα στοχεύει σε ενδογενή και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη με εξωστρέφεια, που θα αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, θα αντιμετωπίζει τις δομικές υστερήσεις και θα μειώνει τις αναπτυξιακές και κοινωνικές ανισότητες.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΜΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ

Α. ΑΠΟΤΙΜΟΥΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ – ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του τόπου, η κοινή προσπάθεια όλων και η στήριξη στις τοπικές και περιφερειακές δυνάμεις που συνδιαμορφώνουν και ενδυναμώνουν τη περιφερειακή συνείδηση.

Χρειάζονται αποφάσεις με γνώμονα τα συμφέροντα της τοπικής κοινωνίας και τις κατευθύνσεις ενός ολιστικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη της ΠΑΜ-Θ.

Ενός σχεδιασμού με ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης που θα στοχεύει σε ενδογενή και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη με εξωστρέφεια, που θα μειώνει τις ανισότητες και θα στηρίζεται στις παρακάτω βασικές κατευθύνσεις:

- αξιοποίηση του ρόλου της Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ Βαθμού για προγραμματισμό, οργάνωση και συντονισμό-κινητοποίηση της προσπάθειας για ανάπτυξη από κοινού με τις άλλες θεσμικές και άτυπες συλλογικότητες της Περιφέρειας και του κεντρικού κράτους, στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης,
- υιοθέτηση και τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο,
- αξιοποίηση των διαθέσιμων και εκμεταλλεύσιμων περιφερειακών πόρων και υποδομών καθώς και των διαθέσιμων εθνικών, ευρωπαϊκών και ιδιωτικών κεφαλαίων, προωθώντας δραστηριότητες και πρωτοβουλίες που ενισχύουν την εξωστρέφεια,
- αξιοποίηση του ευρύτερου γεωγραφικού και με γεωπολιτικές προεκτάσεις περιβάλλοντος της Περιφέρειας και των εδραιωμένων ή δυνητικών σχέσεων της Περιφέρειας με αυτό (Διασυνοριακότητα).

B. ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Τίθενται συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την εφαρμογή των πολιτικών που πρόκειται να υλοποιηθούν.

Αυτές οι αρχές είναι:

- ο σεβασμός των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης κατά τον σχεδιασμό των πολιτικών και τη λήψη των σχετικών αποφάσεων,
- η ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ των περιφερειών της Χώρας αλλά και μέσα στην ίδια την ΠΑΜ-Θ, με ταυτόχρονη επιδίωξη εμπέδωσης και εμπάθυνσης περιφερειακής συνείδησης μεταξύ των πολιτών,
- η υιοθέτηση και ο σχεδιασμός ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανά τομέα πολιτικής ή/και διατομεακά,
- η κινητοποίηση όλων των περιφερειακών πόρων και δυνατοτήτων παρέχοντας δυνατότητα ίσων ευκαιριών πρόσβασης για όλους τους πολίτες της ΠΑΜ-Θ χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς,
- η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας του κεντρικού κράτους με τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, καθώς και όλους τους κοινωνικούς και οικονομικούς οργανισμούς σε ολόκληρο το εύρος της Περιφέρειας, στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης για την υλοποίηση δημόσιων πολιτικών αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες,
- η υιοθέτηση μέτρων κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, σεβόμενοι ταυτόχρονα τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών και τα πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά της περιοχής,
- η άσκηση χρηστής διαχείρισης με διαφάνεια και αξιοκρατία, σε όλα τα επίπεδα διοίκησης,
- η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στη διαμόρφωση των πολιτικών.

Η απαρέγκλιτη τήρηση των παραπάνω κατευθυντηρίων αρχών θα συμβάλει καθοριστικά στην αποτελεσματική υλοποίηση του ΟΡΑΜΑΤΟΣ μας για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης:

- **Οραματιζόμαστε μια Περιφέρεια, με μείωση των ανισοτήτων σε σχέση με άλλες περιφέρειες, αλλά και με μείωση των εσωτερικών της ανισοτήτων, μια Περιφέρεια δυναμική, δημιουργική, με κοινές αξίες, με κοινωνική συνοχή αλλά και κοινωνική προστασία. Οραματιζόμαστε μία Περιφέρεια με βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και των πόρων της, με αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της καθώς και των υποδομών της, με σύγχρονο παραγωγικό πρότυπο, λαμβάνοντας υπόψη τις μεγάλες ευκαιρίες εξαιτίας της σημαντικής γεωστρατηγικής, οικονομικής και αναπτυξιακής της αξίας.**

Γ. ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Στην κατεύθυνση επίτευξης του Οράματος για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ορίζονται οι αναγκαίες στρατηγικές μας επιλογές.

Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο επιδιώκουμε:

Στον τομέα της αστικής και χωρικής ανάπτυξης

- την άρση του κατακερματισμού και των ανισοτήτων και εγκατάσταση ενός χωρικού προτύπου ανάπτυξης που προωθεί την εδαφική συνοχή και αναδεικνύει την τοπικότητα ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής για την προώθηση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης,
- τη δημιουργία ελκυστικών, ασφαλών και ανθεκτικών, ευφύων πόλεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων ολόκληρης της Περιφέρειας,
- την ανάπτυξη δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με την εφαρμογή στοχευμένων τοπικών προγραμμάτων ανάπτυξης με χωρική διάσταση και συγκεκριμένο χαρακτήρα (απομακρυσμένων, μειονεκτικών περιοχών, οικοσυστημάτων, προστατευόμενων περιοχών κ.α.),
- την ανάδειξη των υπερτοπικών στοιχείων του χώρου σε επίπεδο Περιφέρειας ως δομικών στοιχείων που ολοκληρώνουν τη φυσιογνωμία της Περιφέρειας και συμβάλλουν στην προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της.

Στον τομέα του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

- τη διατήρηση και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της Περιφέρειας,
- την άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων από τις πρόσφατες πυρκαγιές με την εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου άμεσων αλλά και μεσο-μακροπρόθεσμων ενεργειών,
- την αξιοποίηση των σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως μέρος της ταυτότητας της Περιφέρειας,
- τη βιώσιμη αξιοποίηση του υφιστάμενου δυναμικού ΑΠΕ και κυρίως της γεωθερμίας, μειώνοντας την εξάρτηση από συμβατικές πηγές ενέργειας,
- την προώθηση της ορθολογικής & βιώσιμης διαχείρισης του υδατικού δυναμικού σε συνδυασμό με τα απαραίτητα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας,
- τη βιώσιμη εκμετάλλευση του υφιστάμενου ορυκτού πλούτου,
- την πρόληψη κινδύνων, ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών και προστασία των κατοίκων και των οικοσυστημάτων από την κλιματική αλλαγή,
- τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.

Στον τομέα των παραγωγικών δραστηριοτήτων

- τον επαναπροσδιορισμό του παραγωγικού προτύπου με την ενίσχυση της διασύνδεσης των διαφόρων παραγωγικών τομέων και την εισαγωγή της καινοτομίας σε όλα τα επίπεδα,
- την αναδιάρθρωση του πρωτογενή τομέα, με δραστηριότητες υψηλότερης παραγωγικότητας με εξαγωγικό προσανατολισμό και με δραστηριότητες που να συνδέονται με τον δευτερογενή τομέα.
- την ανασυγκρότηση του δευτερογενή τομέα και μετασχηματισμό του σε σημαντικό βιομηχανικό πόλο, με στήριξη και ενδυνάμωση των ΜΜΕ, για τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων των αντίστοιχων κλάδων και προώθηση των προϊόντων σε νέες αγορές. Άρση των αιτιών που δημιουργούν μειωμένη ανταγωνιστικότητα σε σχέση με όμορες περιφέρειες σε γειτονικές χώρες.
- την ενίσχυση και ανασυγκρότηση του τουρισμού με στροφή στην ποιότητα και μετασχηματισμό της Περιφέρειας σε τουριστικό προορισμό αριστείας,
- τη στήριξη-ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών στη κατεύθυνση ενδυνάμωσης της έρευνας και σύνδεσής της με την παραγωγή, ιδίως σε τομείς που η Περιφέρεια εμφανίζει πλεονέκτημα (αγροδιατροφική αλυσίδα, ενέργεια, εξόρυξη μη μεταλλικών ορυκτών όπως μάρμαρα, ζεόλιθος) και την ταυτόχρονη προώθηση συμπράξεων ερευνητικών δομών με επιχειρήσεις. Αξιοποίηση του ρόλου του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου προς αυτή την κατεύθυνση.

Στον τομέα των υποδομών

- την ενίσχυση της ασφαλούς και γρήγορης μετακίνησης κατοίκων, επισκεπτών και μεταφοράς προϊόντων μέσω της βελτίωσης – αναβάθμισης του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και των λιμενικών και αερολιμενικών υποδομών. Αντιμετώπιση των μεγάλων καθυστερήσεων στην υλοποίηση στρατηγικής σημασίας έργων που παρατηρείται σήμερα.
- την ένταξη της ΠΑΜΘ στα διεθνή δίκτυα μεταφορών μέσω της σύνδεσης των μεταφορικών δικτύων της με Ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα. Μετασχηματισμός της ΠΑΜΘ από ακριτική Περιφέρεια σε πύλη της Χώρας και της ΕΕ.
- την ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών και την περαιτέρω ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου με τη δημιουργία εμπορευματικών κέντρων πολυτροπικών μεταφορών,
- την αξιοποίηση των σημαντικών ενεργειακών πόρων και υποδομών σε όλους τους τομείς, Έμφαση στην αξιοποίηση των μεγάλων ενεργειακών υποδομών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας,
- την ολοκλήρωση κρίσιμων υποδομών που αναβαθμίζουν το δίκτυο τηλεπικοινωνιών και την ψηφιακή συνδεσιμότητα σε όλη την ΠΑΜΘ, συμπεριλαμβανομένων των ενδότερων περιοχών του ορεινού όγκου και της υπαίθρου.

ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

- την ενίσχυση του συστήματος δημόσιας υγείας με τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών και την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών για όλους,
- την ενίσχυση των υποδομών κοινωνικής πρόνοιας και των δομών στήριξης ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- τη βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και προώθηση ίσης πρόσβασης για όλους,
- τη στήριξη μειονεκτικών ομάδων πληθυσμού μέσα από ένα σύνθετο δίκτυο δομών και υπηρεσιών για την καταπολέμηση της φτώχειας, των διακρίσεων, του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής,
- τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και προώθηση της δια βίου μάθησης, της αναβάθμισης δεξιοτήτων και της εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού και την ενίσχυση του.

Δ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Οι θέσεις και οι προτάσεις που περιλαμβάνονται στο Προγραμματικό μας Πλαίσιο για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, διατυπώνονται λαμβάνοντας υπόψη ένα ευρύτερο πλέγμα κατευθύνσεων, προτεραιοτήτων και πολιτικών που εκφράζονται τη παρούσα χρονική συγκυρία, τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Έτσι, λαμβάνουμε υπόψη

- την Πολιτική Συνοχής η οποία συνιστά διαχρονικά την κύρια επενδυτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ανάπτυξη των περιφερειών και των αστικών περιοχών της ΕΕ,
- το εγκεκριμένο «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» («ΕΣΠΑ 2021-2027») το οποίο αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας όπως έχουν τεθεί, μέχρι και το 2027,
- τις Εθνικές και Περιφερειακές Στρατηγικές και αντίστοιχα Σχέδια Δράσης όπως ενδεικτικά είναι το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη και αντίστοιχα η Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης, το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ),
- το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης αλλά και το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία – Θράκη» για την προγραμματική περίοδο 2021-2027,
- την Έκθεση της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης δίνοντας έμφαση στις προτεραιότητες και δράσεις που ως ΠΑΣΟΚ έχουμε αναδείξει.

Η δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε και οι προτάσεις των φορέων που κατατέθηκαν κατά τη διαμόρφωση των ανωτέρω πολιτικών και στρατηγικών, αλλά και η αντίστοιχη διαδικασία που ακολουθήθηκε στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της Πορίσματος της Έκθεσης της Διακομματικής

Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης, τροφοδοτούν με πληροφορίες και συνεισφέρουν σημαντικά στη διατύπωση των προτάσεών μας.

Λαμβάνουμε επίσης υπόψη τα έργα και τις δράσεις που είτε έχουν εξαγγελθεί και δεν έχουν ήδη ξεκινήσει να υλοποιούνται, είτε βρίσκονται υπό υλοποίηση και έχουν ακόμη σημαντικό τους φυσικό αντικείμενο ανολοκλήρωτο, τα οποία έχουν δρομολογηθεί από τις κυβερνήσεις της τελευταίας δωδεκαετίας (ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ και ΝΔ) αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνονται και στις προτεραιότητες που και εμείς ως ΠΑΣΟΚ διαχρονικά έχουμε διατυπώσει και αναδεικνύουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας – Θράκης.

Αξιοποιούμε όλα τα ανωτέρω προσαρμόζοντάς τα στις ανάγκες της Περιφέρειας ΑΜ-Θ και ικανοποιώντας ταυτόχρονα τις προτεραιότητες που αξιολογούμε ως επείγουσες, προτείνοντας δράσεις και έργα ρεαλιστικά και υλοποιήσιμα εντός ενός ορατού χρονικά φάσματος με χαρακτηριστικά κυρίως περιφερειακής ή/και εθνικής διάστασης.

Οι συμμετοχικές διαδικασίες που ως ΠΑΣΟΚ δρομολογούμε ενόψει της Περιφερειακής μας Συνδιάσκεψης (διάλογος με τοπικούς και περιφερειακούς φορείς αλλά και απλούς πολίτες καθώς και με τα μέλη και φίλους μας) αλλά και ο διάλογος που προσδοκούμε και ευελπιστούμε να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια αυτής, αναμένεται να εμπλουτίσουν περαιτέρω τις προτάσεις μας και να συμβάλουν στην κατά το δυνατόν αρτιότερη διαμόρφωση του Κυβερνητικού μας Προγράμματος για την Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης.

Η χρηματοδότηση του Προγράμματος αυτού εξασφαλίζεται από πόρους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2021-2027 (ΕΣΠΑ), πόρους από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΔΕ), πόρους από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μαζί με αυτούς από την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων.

Οι προτάσεις μας διατυπώνονται ανά θεματική κατηγορία, ως ακολούθως:

1. ΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Επικαιροποίηση - Εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού (Ειδικά Πλαίσια Τουρισμού, ΑΠΕ, Βιομηχανίας, Υδατοκαλλιεργειών) και ανάδραση προς τον σχεδιασμό εθνικού επιπέδου.
- Ολοκλήρωση του χωρικού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο - Εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ), Ειδικών Χωρικών Σχεδίων (ΕΧΣ), Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ) κλπ. Υποστήριξη των φορέων της αυτοδιοίκησης για την έγκαιρη υλοποίηση του χωρικού σχεδιασμού.
- Επικαιροποίηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της ΑΜ-Θ.

1.2 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Υλοποίηση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) στα έξι αστικά κέντρα της ΑΜ-Θ, της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Πολιτιστικής Διαδρομής Εγνατίας Οδού, της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Οροσειράς Ροδόπης και ποταμού Νέστου και της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) «ΕΒΡΟΣ-ΜΕΤΑ».

- Υλοποίηση του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Ανασυγκρότησης Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Έβρου. Δημιουργία αποτελεσματικού συντονιστικού μηχανισμού για την συνεργασία Περιφέρειας, Δήμων, Κρατικών και Τοπικών Υπηρεσιών και Φορέων και εν γένει όλων των φορέων χρηματοδότησης των προβλεπομένων στο Πρόγραμμα ενεργειών.

1.3 **ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ**

- Ανάπτυξη και αναβάθμιση υποδομών και δομών πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας παροχής υγείας - Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας - Πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού - Ενίσχυση του ρόλου των Κέντρων Υγείας και των περιφερειακών ιατρείων με έμφαση στις απομακρυσμένες ορεινές περιοχές και στα δύο νησιά της Περιφέρειας.
- Αναβάθμιση της Κοινωνικής Φροντίδας και Πρόνοιας - Αναμόρφωση συστήματος και δομών κοινωνικής δράσης.
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση υποδομών και δομών πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΑΜ-Θ.

2. **ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

2.1 **ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

- Έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων μετά την εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές που ανήκουν στο Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών (ΕΣΠΠ) - Μέτρα προστασίας και δράσεις αναβάθμισης και ανάδειξης τους. Επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν από τις κατευθύνσεις των ΚΥΑ ή των προτεινόμενων ΠΔ για τις παραπάνω περιοχές (συγκρούσεις με παραγωγικές δραστηριότητες όπως κτηνοτροφία, τουρισμός κλπ).
- Αποκλεισμός με απόλυτη κατηγορηματικότητα των εξορυκτικών δραστηριοτήτων χρυσού σύμφωνα με τις αποφάσεις και ψηφίσματα των θεσμικών φορέων της περιοχής και της κοινωνίας των πολιτών.
- Προώθηση μέτρων για την αντιμετώπιση του συνολικού αντιπλημμυρικού - αποστραγγιστικού συστήματος του ποταμού Έβρου, μέσω ολοκληρωμένης, διακρατικής θεώρησης της υδραυλικής λειτουργίας του συστήματος των ποταμών, τάφρων, αναχωμάτων και αντλιοστασίων, καθώς και του συνολικού συστήματος διαχείρισης υδάτων από τις τρεις χώρες (Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία).
- Κατασκευή των ιδιαίτερα κρίσιμων έργων αντιπλημμυρικής προστασίας στον ποταμό Έβρο και επιπλέον,
 - ✓ σε μικρότερους ποταμούς της περιφέρειας (π.χ. Ερυθροπόταμος, Άρδαςκλι),
 - ✓ στις παραλίμνιες περιοχές της Βιστωνίδας,
 - ✓ στα τενάγη Φιλίππων και στην περιοχή Οχυρού Κ. Νευροκοπίου,
 - ✓ στα νησιά της Θάσου και της Σαμοθράκης.
- Υλοποίηση των απαραίτητων έργων στις περιοχές όπου απαιτούνται κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις για την προστασία από τη διάβρωση όπως:
 - ✓ Ποταμός Έβρος (περιοχή Δέλτα)
 - ✓ Παραλιακή ζώνη Αλεξανδρούπολης
 - ✓ Παραλιακή ζώνη Βιστωνίδας - Ισμαρίδας

- ✓ Ποταμός Νέστος (περιοχή Δέλτα)
- ✓ Ακτή Ραψάνης (Δήμος Καβάλας)
- ✓ Παραλιακή ζώνη από Νέα Πέραμο έως παραλία Οφρυνίου (Δήμος Παγγαίου)
- ✓ Ακτές της Θάσου και της Σαμοθράκης.

2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

- Ανάπλαση και ανάδειξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων.
- Προστασία και αποκατάσταση μνημείων και ιστορικών συνόλων (θρησκευτικά μνημεία, παραδοσιακά σύνολα, οχυρά κλπ).
- Αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής και λειτουργίας των σημαντικότερων μουσείων.

3. **ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

3.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Υλοποίηση βασικών υποδομών (αγροτική οδοποιία, αρδευτικά δίκτυα, αναδασμοί κλπ). Συνέχιση των αγροτικών αναδασμών, σε σχέση και με την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, τα λοιπά εγγειοβελτιωτικά έργα και τις λειτουργικές απαιτήσεις των νέων ειδών.
- Ολοκλήρωση κατασκευής φραγμάτων και αντίστοιχων αρδευτικών δικτύων (π.χ. Ιασίου, Μαρμαρά).
- Μελέτη - Κατασκευή φραγμάτων και αντίστοιχων αρδευτικών δικτύων (π.χ. Ιάσμου, Δερείου).
- Κατασκευή ταμιευτήρων νερού και υδατοδεξαμενών σε διάφορες περιοχές της ΠΑΜ-Θ με έμφαση στα νησιά.
- Έργα τεχνητού εμπλουτισμού υδροφόρου ορίζοντα σε παράκτιες περιοχές όπου σημειώνεται διεύθυνση θαλασσινού νερού στον υπόγειο υδροφόρο.
- Δράσεις ενίσχυσης πρωτογενούς τομέα μέσω της αξιοποίησης της γεωθερμίας, του δικτύου φυσικού αερίου και της βιομάζας για θερμοκηπιακές εκμεταλλεύσεις. Ειδικότερα για τις εν δυνάμει ζώνες ανάπτυξης θερμοκηπιακών εκμεταλλεύσεων (Ν. Κεσσάνης, Ν. Ερασμίου, Ερατεινού, Ακροπόταμου, Λίμνης Μητρικού, Σαπών - Κρωβύλης, Αρίστηνου) κρίνεται σκόπιμη η διερεύνηση των διαδικασιών εκμετάλλευσης (γεωτρήσεις, διανομή) ανά γεωθερμικό πεδίο με τη δημιουργία αντίστοιχων φορέων (συνεταιρισμοί, εταιρείες ιδιωτικού ή δημόσιου χαρακτήρα κλπ.) και η δυνατότητα πρόσβασης στη γεωθερμία σε ευρύτερες ομάδες χρηστών - παραγωγών. Απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου, ευνοϊκά κριτήρια βαθμολογίας και υψηλότερο ποσοστό επιδότησης για επενδύσεις με χρήση τη γεωθερμίας.
- Ανάπτυξη ποιοτικής γεωργίας και κτηνοτροφίας με διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με το επιστημονικό και ερευνητικό προσωπικό του ΔΠΘ. Ανάπτυξη εφαρμογών Έξυπνης Γεωργίας και Άρδευσης Ακριβείας.
- Εκπόνηση Σχεδίων Διαχείρισης Βοσκοτόπων. Ενίσχυση της κτηνοτροφίας και ιδιαίτερα της αιγοπροβατοτροφίας. Κατασκευή έργων υποδομής (δρόμοι, ποτίστρες κλπ).
- Δράσεις ενίσχυσης της μελισσοκομίας.
- Δράσεις ενίσχυσης της παράκτιας αλιείας - Βελτίωση των Εγκαταστάσεων των Αλιευτικών καταφυγίων – Ενδυνάμωση και αξιοποίηση του Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝΑΛΕ).
- Επανασχεδιασμός του υφιστάμενου πλαισίου ασφάλισης (ΕΛΓΑ) και αποζημιώσεων (Κρατική Αρωγή) καθώς και σχεδιασμός ενός αναθεωρημένου πλαισίου διαχείρισης πάσης φύσεως

ζωνόσων (πρόληψη εμφάνισης αλλά και δυνατότητα έγκαιρης παρέμβασης για τον περιορισμό μιας εκδηλωμένης ασθένειας στο ζωικό κεφάλαιο).

3.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Ενίσχυση της συμπληρωματικότητας του δευτερογενούς με τον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας (μεταποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων και καθετοποίηση της παραγωγής). Διασύνδεση του εμπορίου και της μεταποίησης με την αγροτική παραγωγή, μέσω συμβολαιακής γεωργίας και κτηνοτροφίας.
- Εκσυγχρονισμός του αγροδιατροφικού συμπλέγματος και βελτίωση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας με χρήση ώριμων διεργασιακών, οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης ΤΠΕ, της ενίσχυσης των πηγών μοναδικότητας (π.χ., προϊόντα ΠΟΠ) και αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων.
- Υποστήριξη ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας των νέων, σε μορφές όπως: κοινωνικής επιχειρηματικότητας, συνεταιριστικής δράσης «νέας γενιάς», καινοτόμων συλλογικών τρόπων διαχείρισης αγροτικής παραγωγής, θερμοκοιτίδων συνεργατισμού κλπ.
- Ενίσχυση της οργανωμένης χωροθέτησης με τη θέσπιση ειδικών κινήτρων (μείωση της διάσπαρτης δόμησης) και περιβαλλοντική εξυγίανση και λειτουργική αναβάθμιση των υφιστάμενων θεσμοθετημένων συγκεντρώσεων. Επίλυση προβλημάτων (υψηλό κόστος απόκτησης γης κλπ) στις θεσμοθετημένες Βιομηχανικές Περιοχές.

3.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Δράσεις ενίσχυσης της έρευνας, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.
- Προσέλκυση ή υποστήριξη επενδύσεων σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών που υπηρετούν εμποδωμένους ή αναδυόμενους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας.
- Ενίσχυση της καινοτομίας, κατά προτίμηση με εφαρμογή βασικών υποστηρικτικών τεχνολογιών στους κλάδους των πλαστικών-ελαστικών, των φαρμάκων, του ηλεκτρονικού / ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, των καινοτόμων δομικών υλικών, της ενέργειας, του περιβάλλοντος και των υβριδικών τεχνολογιών.
- Παροχή κινήτρων για εγκατάσταση παραγωγικών μονάδων των παραπάνω κλάδων στην Ανατολική Μακεδονία-Θράκη και ενθάρρυνση νέας καινοτομικής δραστηριότητας.
- Ανάπτυξη προωθητικών καινοτομιών για την ενίσχυση του branding των μαρμάρων και τη διεύρυνση των αγορών.
- Διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος μέσω οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών. Αξιοποίηση περιφερειακών πλεονεκτημάτων για την προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων, ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, θρησκευτικός, πολιτιστικός, γαστρονομίας, ιαματικός, κρουαζιέρας, κ.λπ.), επέκταση τουριστικής περιόδου και σύνδεση με την τοπική γεωργία (τοπικά προϊόντα), τον πολιτισμό, τη βιοτεχνία κλπ.
Στοχευμένη και αποτελεσματική προβολή των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας.
- Τουριστική ανάπτυξη του Βόρειου Θαλάσσιου Άξονα με αξιοποίηση και αναβάθμιση των υφιστάμενων λιμένων, συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων στα δύο νησιά (Θάσος, Σαμοθράκη). Ολοκληρωμένη πρόταση για ανάπτυξη του τουρισμού κατά θύλακες σε περιοχές του θαλάσσιου μετώπου της ΑΜ-Θ που εντάσσονται σε ζώνες προστασίας. Ακτοπλοϊκές συνδέσεις με νησιά Αιγαίου. Μέτρα επιδότησης εισιτηρίων σε άγονες γραμμές όλο τον χρόνο.
- Οργάνωση και χωροθέτηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics) και χονδρεμπόριο / αποθήκευση σε Επιχειρηματικά / Εμπορευματικά Πάρκα

Εφοδιαστικής Εθνικής Εμβέλειας (ΕΠΕΕΕ), εντός ή σε άμεση σχέση με τις χερσαίες λιμενικές ζώνες της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας.

4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

4.1 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

- Υλοποίηση υπερτοπικών (διευρωπαϊκών / διαπεριφερειακών) μεταφορικών υποδομών και δικτύων – Διαμόρφωση συστήματος συνδυασμένων πολυτροπικών μεταφορών.
 - i. Για την ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού / διαπεριφερειακού οδικού δικτύου απαιτούνται:
 - ✓ Ολοκλήρωση του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού: Τμήμα Αρδάνιο - Καστανιές – Ορμένιο (ολοκλήρωση κατασκευής Παράκαμψης Προβατώνα),
 - ✓ Κατασκευή νέου οδικού άξονα Καβάλα - Δράμα - Σέρρες (Ε61) σε συνδυασμό με τον κλάδο προς Αμφίπολη (ολοκλήρωση τμήματος «Κρηνίδων – Σταυρός» και εξασφάλιση χρηματοδότησης για την κατασκευή τμημάτων «Δράμα - Άγιος Αθανάσιος» και «Άγιος Αθανάσιος - Κρηνίδων» / Κατασκευή οδικού άξονα Δράμα - Αμφίπολη (Παλαιοκώμη)),
 - ✓ Κατασκευή του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού: Ξάνθη - Εχίνος - ελληνοβουλγαρικά σύνορα (ολοκλήρωση τμήματος «Δημάριο - Ελληνοβουλγαρικά σύνορα» - υλοποίηση τμήματος «Παράκαμψη Μελιβοίων - Δημάριο» και εξασφάλιση χρηματοδότησης για την κατασκευή τμήματος «Σμίνθη – Εχίνος»),
 - ✓ Βελτίωση κάθετου άξονα Εγνατίας Οδού: Δράμα - Κάτω Νευροκόπι - Εξοχή - Ελληνοβουλγαρικά σύνορα.
 - ii. Για τη βελτίωση – αναβάθμιση - επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου είναι απαραίτητη η υλοποίηση σημαντικών δράσεων στις οποίες περιλαμβάνονται:
 - ✓ Ανάταξη, αναβάθμιση και συντήρηση της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκη – Αλεξανδρούπολη,
 - ✓ Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα Αλεξανδρούπολη – Ορμένιο με την επιτάχυνση της υλοποίησης του σχετικού έργου,
 - ✓ Σύνδεση της Καβάλας (Εμπορικός λιμένας «Φίλιππος Β΄) με το υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο (Τοξότες Ξάνθης - Νέα Καρβάλη - Δράμα) με την επιτάχυνση της υλοποίησης του σχετικού έργου,
 - ✓ Κατασκευή νέων τμημάτων που θα συνδέουν το υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο με ΒΙΠΕ-ΒΙΟΠΑ.
 - iii. Για την αναβάθμιση - ενίσχυση των λιμενικών υποδομών στην Περιφέρεια ΑΜ-Θ και τη δημιουργία ακτοπλοϊκών συνδέσεων απαιτείται η υλοποίηση ενεργειών στις οποίες περιλαμβάνονται:
 - ✓ Αναβάθμιση - ανάπλαση Επιβατικού Λιμένα Καβάλας,
 - ✓ Διασφάλιση υλοποίησης αναγκαίων έργων εξυπηρέτησης επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών στο Λιμένα Αλεξανδρούπολης (υλοποίηση του έργου της εκβάθυνσης διαύλου) και στον Εμπορικό Λιμένα Καβάλας,

- ✓ Αναβάθμιση λοιπού λιμενικού συστήματος για την εξυπηρέτηση παραγωγικών και τουριστικών δραστηριοτήτων στην ΑΜ-Θ.
- iv. Ως προς τις αερολιμενικές υποδομές και τις αεροπορικές μεταφορές κρίνεται αναγκαία η υλοποίηση των ακόλουθων ενεργειών:
- ✓ Διασφάλιση αναβάθμισης υποδομών και λειτουργίας των αερολιμένων Καβάλας και Αλεξανδρούπολης προκειμένου να είναι δυνατή η εξυπηρέτηση διεθνών πτήσεων επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών,
 - ✓ Δημιουργία ελικοδρομιών σε απομακρυσμένες ή δύσβατες περιοχές.
- Ενίσχυση της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο εξυπηρέτησης των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας ΑΜ-Θ απαιτούνται:
 - i. Βελτιώσεις στο πρωτεύον περιφερειακό οδικό δίκτυο:
 - ✓ Παλαιά εθνική οδός (Θεσσαλονίκη) - Καβάλα - Ξάνθη - Πόρτο Λάγος - Κομοτηνή - Σάπες - Αλεξανδρούπολη - Φέρες (Ε.Ο. 2),
 - ✓ Παλαιά εθνική οδός Ξάνθης - Κομοτηνής μέσω Ιάσμου (Αποκατάσταση γέφυρας ποταμού Κομψάτου),
 - ✓ Παλαιά εθνική οδός Δράμα - Παρανέστι - Σταυρούπολη - Ξάνθη (Ε.Ο. 14),

καθώς και σε λοιπά τμήματα του εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου σύμφωνα με το ολοκληρωμένο σχέδιο οδικής ασφάλειας της ΠΑΜ-Θ.
 - ii. Παρεμβάσεις που συμπληρώνουν το πρωτεύον περιφερειακό οδικό δίκτυο, στις οποίες περιλαμβάνονται οι απαραίτητες συνδέσεις για την ενίσχυση του ρόλου της Εγνατίας οδού (συνδέσεις με τα υπόλοιπα μεταφορικά δίκτυα και με σημαντικούς χώρους παραγωγικών - οικονομικών δραστηριοτήτων) καθώς και η αναβάθμιση εντοπισμένων σημείων εισόδου - εξόδου της χώρας:
 - ✓ Βελτίωση της σύνδεσης με το αεροδρόμιο της Καβάλας και το λιμάνι της Κεραμωτής,
 - ✓ Κατασκευή νέας οδικής γέφυρας και μεθοριακού σταθμού στο τελωνείο των Κήπων. Αναβάθμιση μεθοριακού σταθμού Νυμφαίας (π.χ. άρση της απαγόρευσης διέλευσης λεωφορείων και φορτηγών) καθώς και των άλλων πυλών εισόδου - εξόδου της Περιφέρειας,
 - ✓ Δημιουργία περιφερειακού δακτυλίου Καβάλας,
 - ✓ Δημιουργία ανατολικής παράκαμψης Ξάνθης.

4.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

- Ολοκλήρωση δικτύων ύδρευσης και αναβάθμιση υποδομών διαχείρισης πόσιμου ύδατος - Εφαρμογή συστημάτων σύγχρονης, έξυπνης διαχείρισης δικτύων (τηλε-ελέγχου, τηλεχειρισμού πίεσης, διαρροών κλπ).
- Ολοκλήρωση υποδομών διαχείρισης αστικών λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης - Εφαρμογή συστημάτων σύγχρονης, έξυπνης διαχείρισης για την εξοικονόμηση ενέργειας σε υφιστάμενα δίκτυα λυμάτων και εγκαταστάσεις επεξεργασίας.
- Υλοποίηση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) με στόχο τη μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων και ενίσχυση της ανακύκλωσης - Εφαρμογή συστημάτων σύγχρονης, έξυπνης διαχείρισης αποκομιδής και ανακύκλωσης – Προώθηση κυκλικής οικονομίας.

4.3 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ - ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

- Συγκρότηση και σταδιακή υλοποίηση ενός στρατηγικού σχεδιασμού, για τη συνολική αξιοποίηση της γεωθερμίας μέσω της ανάπτυξης βασικών υποδομών και εφαρμογών σε περιφερειακό επίπεδο, ανάλογα με τις εναλλακτικές δυνατότητες που υπάρχουν (Λουτροθεραπεία - Ιαματικός τουρισμός, Τηλεθέρμανση, Λειτουργία Θερμοκηπιακών Εκμεταλλεύσεων, Υδατοκαλλιέργειες, Μεταποίηση Προϊόντων κλπ).
- Ολοκλήρωση του δικτύου μέσης και χαμηλής πίεσης για την τροφοδοσία με φυσικό αέριο των αστικών περιοχών καθώς και σημαντικών ημιαστικών και αγροτικών οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας, συγκεντρώσεων βιομηχανικών εγκαταστάσεων αλλά και σημαντικών σημειακών δραστηριοτήτων.
- Προώθηση έργων και δράσεων κεφαλαιοποίησης των ωφελειών σε τοπικό επίπεδο από τη διέλευση των αγωγών, ιδίως σε περιοχές των σταθμών συμπίεσης, καθώς και σε τερματικούς σταθμούς εκφόρτωσης, αποθήκευσης και αεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου με ιδιαίτερη μέριμνα για την αποφυγή δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένου προγράμματος μετάβασης σε πράσινες πόλεις και σε κλιματική ουδετερότητα, για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων που θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:
 - ✓ Την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με αξιοποίηση των ΑΠΕ,
 - ✓ Τη δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων για αυτοπαραγωγή με ενεργειακό συμψηφισμό (netmetering),
 - ✓ Την ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών και ιδιωτικών υποδομών,
 - ✓ Την ενίσχυση της Ηλεκτροκίνησης και τη δημιουργία τοπικών δημοτικών δικτύων,
 - ✓ Την υλοποίηση προγραμμάτων ευαισθητοποίησης,
 - ✓ Τηστοχοθεσία και τη λειτουργία συστημάτων παρακολούθησης του ενεργειακού αποτυπώματος πόλεων.
- Προώθηση της προγραμματισμένης κατασκευής φράγματος και Υδροηλεκτρικού Σταθμού στη θέση Τέμενος (μετά τα υφιστάμενα φράγματα - ΥΗΣ Θησαυρού και Πλατανόβρυσης), προς ολοκλήρωση - συμπλήρωση των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων της ΔΕΗ στον ποταμό Νέστο και την αναρρύθμιση των εκροών προς την κατάντη περιοχή.
- Εξσυγχρονισμός του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για εξασφάλιση ενεργειακής ασφάλειας και τη στήριξη των νέων επενδύσεων φυσικού αερίου και ΑΠΕ στην ΑΜ-Θ προκειμένου να υπάρχει ισότιμη πρόσβαση ιδιωτών και επιχειρήσεων σε αυτό.
- Ολοκλήρωση έργων ανάπτυξης τηλεπικοινωνιών και ευρυζωνικής σύνδεσης. Κάλυψη όλων των σημείων της περιφέρειας με δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας.
- Ανάπτυξη δικτύων 5ης γενιάς με σκοπό την εξυπηρέτηση τομέων όπως η εκπαίδευση, το εμπόριο, κλπ. Ειδικότερα για την:
 - ✓ Εξασφάλιση ψηφιακής συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας για τους πολίτες και τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς (συμπεριλαμβανομένων των δύο νησιών Σαμοθράκης και Θάσου).
 - ✓ Υποστήριξη της διάχυσης υπηρεσιών υπερυψηλής ταχύτητας και η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G σε αστικά κέντρα και βασικούς άξονες οδικών και σιδηροδρομικών

μεταφορικών δικτύων και θαλάσσιων οδών με την απαιτούμενη αναβάθμιση σταθερών δικτυακών υποδομών.

- ✓ Στρατηγική αναβάθμιση των υπηρεσιών των δημοσίων φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης με έμφαση στην τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση, όπως και τη σταθερή και συνεπή διαχείριση ειδικών επενδυτικών και αναπτυξιακών πόρων.

5. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Δράσεις συντονισμένης – κοινής διαχείρισης υδατικών πόρων σε διακρατικό επίπεδο (αντιμετώπιση πλημμυρών - περιορισμός ρύπανσης ποταμών Έβρου και Νέστου).
- Δράσεις συντονισμένης ανάπτυξης μεταφορικών και τεχνικών υποδομών διευρωπαϊκού / υπερεθνικού ενδιαφέροντος.
- Αξιοποίηση (σχεδιασμός και υλοποίηση) Προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας (πολιτισμού, περιβάλλοντος, εναλλακτικού τουρισμού, τοπικών παραγωγικών δραστηριοτήτων, δημόσιας υγείας και έρευνας).
- Δράσεις τουριστικής προβολής της ΠΑΜ-Θ στις Βαλκανικές Χώρες και αντίστοιχα προβολή των Βαλκανικών Χωρών στην ΠΑΜ-Θ. Ενθάρρυνση διασυνοριακού τουρισμού.
- Δημιουργία «Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ)» με έδρα στην ΑΜΘ για την προώθηση της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και γενικότερα της ΝΑ Ευρώπης, την προώθηση κοινών αναπτυξιακών ζητημάτων, τη συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων κλπ.

6. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

6.1 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

- Εφαρμογή διατομεακών πολιτικών ενίσχυσης του τοπικού πληθυσμού και ειδικότερα της οικογένειας, για τη στήριξή του και την αντιμετώπιση του έντονου δημογραφικού προβλήματος στην ΑΜ-Θ:
 - ✓ Οικονομικές ενισχύσεις και ελαφρύνσεις όπως επιδότηση κόστους απόκτησης πρώτης κατοικίας, πρόγραμμα κατασκευής και διάθεσης κοινωνικής κατοικίας, επιτάχυνση επίλυσης του θέματος των τίτλων ιδιοκτησίας συμπεριλαμβανομένης της κοινότητας των παλλισοστούντων (ιθαγένειες και τίτλοι), αύξηση επιδόματος τέκνων κλπ.
 - ✓ Φορολογικά και ασφαλιστικά κίνητρα όπως αύξηση αφορολόγητου ορίου για κάθε τέκνο, μείωση ασφαλιστικών εισφορών κλπ.
 - ✓ Απρόσκοπτη πρόσβαση σε βρεφονηπιακούς σταθμούς και σε δομές εκπαίδευσης
 - ✓ Δράσεις υγιούς και ενεργού γήρανης.
 - ✓ Ειδικά μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης κλπ.

6.2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- Υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και προώθησης στην απασχόληση για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία.

- Υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης γεωργών και κτηνοτρόφων σε ζητήματα νέων τεχνολογιών και πρακτικών στον τομέα τους (γεωργία ακριβείας κλπ).
- Βελτίωση πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Δράσεις κοινωνικής καινοτομίας για ανάπτυξη θέσεων απασχόλησης - Ενίσχυση κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικών επιχειρήσεων.

6.3 ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

- Δράσεις πρόληψης - αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού και κοινωνικής ενσωμάτωσης ειδικών ομάδων πληθυσμού.
- Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας. Παροχή υπηρεσιών τηλεφροντίδας 24ωρης παρακολούθησης και υποστήριξης κατ'οίκον ευάλωτων μοναχικών ατόμων με εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών.
- Εφαρμογή τηλεϊατρικής στα Κέντρα Υγείας και στα αγροτικά ιατρεία των απομακρυσμένων κοινοτήτων.
- Δράσεις αντιμετώπισης της έντονης σχολικής διαρροής στην ΑΜ-Θ.

6.4 ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

- Σχεδιασμός της Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης και Αντιμετώπισης της Φτώχειας (ΠΕΣΚΕ) για την περίοδο 2021 -2027 με στόχο την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού που διαβιούν στην ΑΜ-Θ. Υλοποίηση των προτεινόμενων Μέτρων και Δράσεων.
- Εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων με στόχο εξασφάλιση στέγασης και παροχή κοινωνικών υπηρεσιών με έμφαση και σε ειδικές ομάδες πληθυσμού.
- Υποστήριξη ενεργειών για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

7. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

7.1 ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Θέσπιση ειδικών πολιτικών και παροχής κινήτρων προς τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τις προτάσεις των Επιμελητηρίων της ΑΜ-Θ. Ανάλυση πρωτοβουλιών και υλοποίηση δράσεων για τη διαμόρφωση ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος στην ΑΜ-Θ.
 - ✓ Τροποποίηση του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ) με αύξηση της προβλεπόμενης ενίσχυσης των επιχειρήσεων στην ΑΜ-Θ.
 - ✓ Αξιολόγηση δυνατότητας επιδότησης μεταφορικού, ενεργειακού ή/και μισθοδοτικού κόστους επιχειρήσεων.
 - ✓ Μείωση κόστους ενέργειας στη βιομηχανία και μεταποίηση.
 - ✓ Φορολογικά και άλλα κίνητρα σε επιχειρήσεις που υλοποιούν στην πράξη το οικονομικό μοντέλο της Κυκλικής Οικονομίας στην περιοχή.
 - ✓ Αύξηση της συμμετοχής περιφερειακών επιχειρήσεων σε οικονομικές αποστολές (επιχειρηματικές αποστολές φορέων εγνωσμένου κύρους).

- Λήψη μέτρων για την ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών που πλήττονται ιδιαίτερα λόγω μετακινήσεων επιχειρήσεων και καταναλωτών σε γειτονικές χώρες.
- Θέσπιση ειδικών πολιτικών και παροχής κινήτρων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των νέων, σε μορφές όπως: κοινωνικής επιχειρηματικότητας, συνεταιριστικής δράσης «νέας γενιάς», καινοτόμων συλλογικών τρόπων διαχείρισης αγροτικής παραγωγής, θερμοκοιτίδων συνεργατισμού κλπ.
- Υποστήριξη των επιχειρήσεων μέσω της θεσμοθέτησης του Τοπικού Συμφώνου Προώθησης της Επιχειρηματικότητας, που θα έχει ως αντικείμενο την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας και δυνητικούς εταίρους τον Δήμο, το Επιμελητήριο και τους Συλλογικούς φορείς των επιχειρήσεων της περιοχής, το Εργατικό Κέντρο, μεγάλες επιχειρήσεις του ιδιωτικού και του κοινωνικού τομέα της οικονομίας.

7.2 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

- Ενίσχυση προσλήψεων για την επαρκή στελέχωση των φορέων στην ΑΜ-Θ.
- Διασύνδεση του ΔΠΘ με την παραγωγή, την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.
 - ✓ Ανάπτυξη μιας ισχυρής επιστημονικής βάσης (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα) που θα στηρίξει βασικούς οικονομικούς τομείς προκειμένου να γίνουν ανταγωνιστικοί και να προσελκύσουν υψηλής ποιότητας ανθρώπινους πόρους στην περιοχή.
 - ✓ Ενίσχυση της συνεργασίας επιχειρήσεων – Πανεπιστημίων – Ερευνητικών Κέντρων στην Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, αξιοποιώντας καλύτερα τα διαθέσιμα κονδύλια για βιομηχανική έρευνα και καινοτομία.

Ε. ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ - ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω και λαμβανομένων υπόψη τόσο των αναγκών που προκύπτουν για την Περιφέρεια της ΑΜ-Θ λόγω της αναπτυξιακής της υστέρησης, όσο και των αντίστοιχων αναγκών από τις πρόσφατες φυσικές και περιβαλλοντικές καταστροφές, προκύπτει η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης και υλοποίησης ενός συνεκτικού, με ολοκληρωμένο χαρακτήρα **«Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Αν. Μακεδονίας και Θράκης»** με μετρήσιμους στόχους, χρονοδιάγραμμα και χωρική αναφορά. Η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης σύνθετων και διατομεακών δράσεων (π.χ. αναπτυξιακές υποδομές, πολυτροπικές μεταφορές, εκπαίδευση, ασφαλείς και έξυπνες πόλεις κ.λπ.) πρέπει να αξιοποιεί τις αρμοδιότητες των καθ' ύλην αρμόδιων φορέων, τόσο αυτών που θα χρηματοδοτήσουν, όσο και αυτών που θα εμπλακούν στην υλοποίησή του.

Με την επιλογή αυτή θα επιτευχθεί :

- Η επιδιωκόμενη και αναγκαία συνεργασία και των τριών επιπέδων διοίκησης (κεντρικό κράτος – Περιφέρεια – Δήμοι) τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση,
- Η συνέργεια και συμπληρωματικότητα των στόχων – προτεραιοτήτων – παρεμβάσεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης,
- Η συμπληρωματικότητα των πόρων, αφού έτσι θα εξασφαλισθούν χρηματοδοτήσεις από πολλαπλές χρηματοδοτικές πηγές (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης, Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης-ΕΠΑ, ΣΔΙΤ κλπ).

Η πρότασή μας για τη διαμόρφωση και υλοποίηση του **«Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Αν. Μακεδονίας και Θράκης»** δίνει προοπτική για την αναπτυξιακή ανάταξη της Περιφέρειάς μας, την εξάλειψη των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών και ποιότητας ζωής για το σύνολο των κατοίκων.

Χρειάζεται επιπλέον η συντονισμένη και δημιουργική συμμετοχή και υποστήριξη των Υπουργείων και των εποπτευομένων Φορέων τους, καθώς και ένας διευρυμένος ρόλος της Αυτοδιοίκησης, στο πλαίσιο αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων και πόρων, με έμφαση στο σχεδιασμό και την εφαρμογή τομεακών πολιτικών και στον διατομεακό συντονισμό σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στην κατεύθυνση αυτή, **νέοι αντιπροσωπευτικοί συλλογικοί θεσμοί** που είναι αναγκαίοι και εξασφαλίζουν αποτέλεσμα στις διαδικασίες του Αναπτυξιακού Σχεδιασμού και Προγραμματισμού (π.χ. **Συλλογικό Όργανο Περιφερειακής Ανάπτυξης ΑΜ-Θ με συμμετοχή εκπροσώπων αρμόδιων φορέων**), αλλά και στην υλοποίηση των δράσεων με την **σύσταση νέας κατάλληλης δομής**, μπορούν να θεσμοθετηθούν από τα συναρμόδια υπουργεία και να εφαρμοστούν **πιλοτικά** στην ΑΜ-Θ. Το έλλειμμα που παρατηρείται σήμερα σε σχέση με τη συμμετοχή των θεσμών που έχουν ως πεδίο ευθύνης το Τοπικό και Περιφερειακό επίπεδο, στον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό και Προγραμματισμό, πρέπει να αντιμετωπισθεί με άμεσες παρεμβάσεις.

Δ. ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω και λαμβανομένων υπόψη τόσο των αναγκών που προκύπτουν για την Περιφέρεια της ΑΜ-Θ λόγω της αναπτυξιακής της υστέρησης, όσο και των αντίστοιχων αναγκών από τις πρόσφατες φυσικές και περιβαλλοντικές καταστροφές, προκύπτει η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης και υλοποίησης ενός συνεκτικού, με ολοκληρωμένο χαρακτήρα **«Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Αν. Μακεδονίας και Θράκης»** με μετρήσιμους στόχους, χρονοδιάγραμμα και χωρική αναφορά. Η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης σύνθετων και διατομεακών δράσεων (π.χ. αναπτυξιακές υποδομές, πολυτροπικές μεταφορές, εκπαίδευση, ασφαλείς και έξυπνες πόλεις κ.λπ.) πρέπει να αξιοποιεί τις αρμοδιότητες των καθ' ύλην αρμόδιων φορέων, τόσο αυτών που θα χρηματοδοτήσουν, όσο και αυτών που θα εμπλακούν στην υλοποίησή του.

Η πρότασή μας για τη διαμόρφωση και υλοποίηση του **«Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Αν. Μακεδονίας και Θράκης»** δίνει προοπτική για την αναπτυξιακή ανάταξη της Περιφέρειάς μας, την εξάλειψη των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών και ποιότητας ζωής για το σύνολο των κατοίκων.

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟΤΗΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε όλες τις αναφορές για την Περιφέρεια ΑΜΘ τονίζονται τα ισχυρά σημεία της, προβάλλοντας μεταξύ πολλών, πρωτίστως την προνομιακή γεωστρατηγική οικονομική και αναπτυξιακή αξία της και τα μεγάλα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

Παράλληλα όμως συνεχίζεται το φαινόμενο η ΑΜΘ να κατέχει τις τελευταίες θέσεις σε κρίσιμους αναπτυξιακούς, οικονομικούς κλπ. δείκτες σε επίπεδο Ελλάδας και Ευρώπης.

Προνομιακός χώρος με τον οποίο αλληλεπιδρά η ΑΜΘ είναι οι χώρες της ΝΑ Ευρώπης, η Τουρκία, αλλά και οι Παρευξείνιες χώρες και αυτές της Ανατολικής Ευρώπης.

Με βάση την παραπάνω οπτική, αλλά και τις μεγάλες υποδομές, πολλές από τις οποίες είναι τμήματα διευρωπαϊκών δικτύων που λειτουργούν ή πρόκειται να κατασκευασθούν, κάποια δε συμπεριλαμβάνονται στα Ευρωπαϊκά Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος, η έννοια της διασυνοριακότητας αποκτά ευρύτερη σημασία και διάσταση.

Παρακάτω περιγράφονται όσα συζητήθηκαν στην ομάδα έργου και προτείνονται καταρχάς ως πιθανό επιμέρους περιεχόμενο, στην Ενότητα της Διασυνοριακότητας στο πλαίσιο της Συνδιάσκεψης στην ΑΜΘ.

Βασικά εργαλεία για την άντληση στοιχείων υπήρξαν η Έκθεση της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης –Στρατηγικός αναπτυξιακός σχεδιασμός ΑΜΘ, το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο για την ΑΜΘ, κείμενα για το ΕΣΠΑ ΑΜΘ (2021-27), προτάσεις φορέων της ΑΜΘ.

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Είναι καθημερινό το φαινόμενο οι πολίτες της Περιφέρειας ΑΜΘ να επισκέπτονται τα γειτονικά κράτη για αγορά προϊόντων, όπως τρόφιμα, ρουχισμό, εργαλεία, καύσιμα αλλά και για ιατρικές υπηρεσίες. Επίσης, φαινόμενα παράνομου εμπορίου και εισαγωγής προϊόντων έχουν επισημανθεί πολλές φορές από εκπροσώπους φορέων. Αυτή η αυξανόμενη εκροή αγοραστικής δύναμης από την ελληνική πλευρά κυρίως προς την βουλγαρική, πλήττει τις τοπικές επιχειρήσεις και επιβαρύνει επιπλέον την οικονομική βιωσιμότητα της περιοχής.

Συνεχίζεται το δυσμενές περιβάλλον για την ανάπτυξη επενδύσεων (φόροι, εισφορές, πρόσβαση στη τραπεζική αγορά, γραφειοκρατία, μεταφορικά κόστη κλπ. Επίσης δεν έχουν αρθεί οι αιτίες που δημιουργούν μειωμένη ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων σε σχέση με γειτονικές χώρες. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι οι περιφερειακές ενισχύσεις για επενδύσεις στη Βουλγαρία είναι πολύ υψηλότερες και η φορολογία εταιρικών κερδών και μερισμάτων είναι σημαντικά χαμηλότερες, το δε απόλυτο κόστος εργασίας στην ΑΜΘ είναι σχεδόν 4 φορές υψηλότερο έναντι της Βουλγαρίας.

Η εξειδίκευση συγκεκριμένων προτάσεων, η λήψη άμεσων μέτρων και η εφαρμογή αντισταθμιστικών πολιτικών, που θα αντιμετωπίσουν την παραπάνω κατάσταση, είναι κοινό αίτημα των φορέων της Περιφέρειας και αποτελεί κρίσιμο ζήτημα.

Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά του νομίσματος, δηλ. οι μεγάλες ευκαιρίες που ανοίγονται στον τομέα της επιχειρηματικότητας στην περιοχή. Επισημαίνεται η πρόσφατη ένταξη της Βουλγαρίας στη ζώνη Σένγκεν. Η διευκόλυνση της κίνησης ανθρώπων και εμπορευμάτων, μπορεί υπό όρους, να οδηγήσει σε αύξηση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των δύο χωρών.

2.ΕΝΕΡΓΕΙΑ

2.1.Φυσικό αέριο

Μία σειρά έργων που λειτουργούν όπως ο αγωγός TAP, οι διασυνδετήριοι αγωγοί Ελλάδας –Βουλγαρίας (IGB),ο πλωτός σταθμός υδροποιημένου φυσικού αερίου (ΦΑ) στην Αλ/πολη,αλλά και τα υπό σχεδιασμό έργα όπως ο διασυνδετήριος αγωγός Ελλάδας – Ιταλίας και η αξιοποίηση της υπόγειας αποθήκης στην ευρύτερη περιοχή του κόλπου της Καβάλας ,αναβαθμίζουν γεωπολιτικά την ΑΜΘ, καθιστώντας την ενεργειακό πέρασμα προς τα Βαλκάνια και την υπόλοιπη Ευρώπη.

Η αίσθηση που επικρατεί στους πολίτες της ΑΜΘ είναι ότι ενώ η επιβάρυνση και οι κίνδυνοι στο θαλάσσιο και χερσαίο περιβάλλον είναι σημαντικοί από την κατασκευή, την λειτουργία των έργων αλλά και την αναμενόμενη συμπληρωματική αξιοποίηση των ευκαιριών από μεγάλους «παίκτες» της αγοράς, το περιθώριο ανταπόδοσης αγαθών στους πολίτες στην κατεύθυνση εξισορρόπησης των επιπτώσεων, είναι ελάχιστο.

Είναι κρίσιμο ζήτημα η διαμόρφωση ενός λεπτομερούς σχεδίου που θα αναλύει αφενός αντισταθμιστικά μέτρα προς την κοινωνία, αφετέρου τις αναγκαίες πρωτοβουλίες που πρέπει να ληφθούν σε τοπικό, περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την νέα κατάσταση που διαμορφώνεται, αλλά και την μείωση των δυσμενών επιπτώσεων, όπως: ετοιμότητα για προσέλκυση επενδύσεων, αναγκαίες υποδομές, μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας, ενίσχυση πολιτικής προστασίας, κλπ.

Η εικόνα στον τομέα της χρήσης ΦΑ για την παραγωγή ενέργειας συμπληρώνεται:

- ✓ με την λειτουργία εδώ και χρόνια του εργοστασίου παραγωγής φυσικού αερίου στη Κομοτηνή, σε συνέργεια με τον αγωγό του εθνικού συστήματος μεταφοράς ΦΑ.
- ✓ με το νέο σταθμό παραγωγής ρεύματος από ΦΑ ιδιωτών στη Κομοτηνή 650 MW, καθώς και με τον υπό κατασκευή σταθμό στην Αλ/πολη, ομοίως παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΦΑ.

Η συσσώρευση επενδύσεων με αξιοποίηση του ΦΑ, όπως παραπάνω στη Θράκη, ιδίως σε μία (ίσως σύντομη) περίοδο χρήσης του, εκ των πραγμάτων δημιουργεί σκεπτικισμό ως προς τα πρόσθετα προβλήματα που θα απασχολήσουν την περιοχή, επειδή επιλέγεται με τέτοια ένταση το ΦΑ ως καύσιμο για την μετάβαση σε καθαρότερες μορφές ενέργειας.

Το παραπάνω αποτελεί κρίσιμο ζήτημα και ως εκ τούτου προκύπτει ως ανάγκη, η συνεχής ενημέρωση των πολιτών και η ύπαρξη ετοιμότητας, με δρομολόγηση της επεξεργασίας συγκεκριμένων προτάσεων σε βάθος χρόνου, ώστε να αντιμετωπισθούν τα όποια ζητήματα.

2.2.ΑΠΕ

2.2.1.Στον τομέα των ΑΠΕ η ΠΑΜΘ διαθέτει ήδη εγκαταστάσεις που αποτελούν σοβαρό ποσοστό στο σύνολο της χώρας. Ειδικότερα στην ΠΑΜΘ χωροθετείται μία από τις 3 περιοχές Αιολικής προτεραιότητας στην οποία ήδη λειτουργούν αιολικά πάρκα.

2.2.2.Ενώ στην ΠΑΜΘ εντοπίζονται πλήθος Γεωθερμικών πεδίων, εν τούτοις παρατηρείται σημαντική υστέρηση ως προς την αξιοποίησή τους. Οι δυνατότητες εφαρμογών της Γεωθερμίας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς αλλά και για θέρμανση κτηρίων, μπορεί να αλλάξει σημαντικά το οικονομικό περιβάλλον. Αποτελεί κρίσιμο ζήτημα και απαιτείται η ανάδειξη του θέματος με επιβεβαίωση του ενδιαφέροντος από πλευράς ΠΑΣΟΚ, με συγκεκριμένες προτάσεις, στο πλαίσιο ενός στρατηγικού σχεδιασμού για τη αξιοποίηση της γεωθερμίας μέσω της ανάπτυξης βασικών υποδομών και εφαρμογών σε όλους τους τομείς.

2.2.3 Στην ΠΑΜΘ λειτουργούν 2 υδροηλεκτρικά έργα στην ΠΕ Δράμας, αυτά του Θησαυρού και της Πλατανόβρυσης. Εκκρεμεί η κατασκευή του υδροηλεκτρικού έργου Τεμένους που θα αναρρυθμίζει τις εκροές του ΥΗΣ Πλατανόβρυσης και θα τροφοδοτεί τα αρδευτικά δίκτυα της κατάντη περιοχής.

Παράλληλα, πρόσφατα ανέλαβε προσωρινός εργολάβος του έργου " Αξιοποίηση των νερών από τον Νέστο στην πεδιάδα της Ξάνθης για αρδευτικούς σκοπούς". Πρόκειται για έργο ΣΔΙΤ που χρηματοδοτείται από το ταμείο Ανάκαμψης με 51 εκατ. ευρώ και έχει προϋπολογισμό 169,5 εκ. ευρώ, με χρόνο ολοκλήρωσης τα 3 χρόνια και παραχώρηση λειτουργίας και συντήρησης 25 χρόνια.

Πέρα από την ανάγκη ολοκλήρωσης των υδροηλεκτρικών έργων και αντιμετώπισης των προβλημάτων που σχετίζονται με την επιβάρυνση των αγροτών στο μέλλον, λόγω: ετήσιων πληρωμών για κάλυψη λειτουργικών και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, αποπληρωμής της αρχικής χρηματοδότησης του έργου, καθώς και απόκτησης κέρδους από τον ιδιωτικό φορέα, κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η εξασφάλιση της βιωσιμότητας όλων των έργων που αφορούν στους αγρότες. Δεδομένου ότι ήδη από τα νερά του Νέστου αρδεύεται η πεδιάδα της Χρυσούπολης το πρόβλημα είναι σύνθετο λόγω της κλιματικής κρίσης και της διακράτησης νερών από την Βουλγαρία.

2.3. Άλλα μέτρα για τους κατοίκους

Τα ζητήματα που καθημερινά αναδεικνύει το ΠΑΣΟΚ, που αφορούν στην ακριβή ενέργεια για τους πολίτες, με την αδυναμία αξιοποίησης των ΑΠΕ εξαιτίας κυβερνητικών επιλογών για μη ισότιμη πρόσβαση στον ηλεκτρικό χώρο, με το πέταμα της παραγόμενης ενέργειας από ΑΠΕ αντί της αποθήκευσής της, με τους άνισους όρους που επιβλήθηκαν στην αγορά, αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους κατοίκους της ΠΑΜΘ.

Είναι κρίσιμο ζήτημα και επισημαίνεται: οι πολίτες βλέπουν να αναδεικνύεται η ΑΜΘ ως ενεργειακός πόλος υψηλής εμβέλειας, αλλά οι ίδιοι δεν έχουν τις ευκαιρίες που θα έπρεπε (φθινό ρεύμα, αξιοποίηση ΑΠΕ στις κατοικίες, ενεργειακές κοινότητες κλπ.) για να βελτιώσουν το επίπεδο και την ποιότητα της ζωής τους. Προβάλλει λοιπόν η αναγκαιότητα για την επικοινωνία συγκεκριμένων προτάσεων με τους πολίτες, στο πλαίσιο των διαδικασιών της Συνδιάσκεψης.

3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1. Η γεωστρατηγική θέση της ΠΑΜΘ, ιδιαίτερα λόγω της εγγύτητας με τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, τις λοιπές χώρες των Βαλκανίων, την Τουρκία δημιουργεί εισροές ετησίως μεγάλου αριθμού τουριστών. Ο τουρισμός δεν αναπτύσσεται ισόρροπα στην ΠΑΜΘ. Θάσος, Σαμοθράκη, παραλιακό μέτωπο Καβάλας και Αλ/πολης είναι κύριοι προορισμοί. Πρόκειται κυρίως για οδικό τουρισμό. Μεγάλος αριθμός εισερχομένων τουριστών από τις πολλές πύλες εισόδου που διαθέτει η ΠΑΜΘ, διέρχεται από την ΠΑΜΘ κατευθυνόμενοι προς άλλους τουριστικούς προορισμούς. Το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας αποτελεί ένα από τα βασικά συγκριτικά της πλεονεκτήματα, τόσο για τη γεωμορφολογική του ποικιλία (ορεινός όγκος με αξιόλογα δάση, πεδινή περιοχή, παραθαλάσσια ζώνη, νησιωτικότητα), όσο και για το υψηλό επίπεδο διατήρησης της «φυσικότητάς» του, λόγω της μειωμένης έντασης των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων. Η ΠΑΜΘ, διαθέτει μεγάλη βιοποικιλότητα με πλούσια χλωρίδα και πανίδα ενώ, λόγω της γεωγραφικής της θέσης αλλά και του τύπου των οικοσυστημάτων, τα ενδιαιτήματα της περιοχής παρουσιάζουν σημαντικό βαθμό διασυννοριακότητας (κοινά οικοσυστήματα, μετακινήσεις ειδών, κλπ).

Ειδικότερα, το ιεραρχημένο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από περιοχές που έχουν διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική σημασία, σε σχέση με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Στην Περιφέρεια υφίσταται επίσης ένα σημαντικό δυναμικό αξιόλογων τοπίων διεθνούς σημασίας. Το πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας αναφέρεται σε αρχαιολογικούς χώρους διεθνούς σημασίας σε συνδυασμό με μνημεία και οικιστικά σύνολα που συνδέονται με τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της περιοχής στη νεότερη ιστορία της.

3.2 Ορισμένα κρίσιμα ζητήματα παρατίθενται παρακάτω:

- ✓ Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αξιοποίησης πλεονεκτημάτων που σχετίζονται με: την προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων, ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, θρησκευτικός, πολιτιστικός, γαστρονομίας, ιαματικός, κρουαζιέρας, κ.λπ.), επέκταση τουριστικής περιόδου και σύνδεση με την τοπική γεωργία (τοπικά προϊόντα), τον πολιτισμό, τη βιοτεχνία κλπ.
- ✓ Διακρίνονται μεγάλες δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη του Βόρειου Θαλάσσιου Άξονα με αξιοποίηση και αναβάθμιση των υφιστάμενων λιμένων, συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων στα δύο νησιά (Θάσος, Σαμοθράκη), καθώς και σημαντικές ευκαιρίες για ακτοποικικές συνδέσεις με νησιά του Αιγαίου, σε συνδυασμό με μέτρα ενίσχυσης των άγονων γραμμών όλο τον χρόνο.
- ✓ Η αντιμετώπιση του θαλάσσιου μετώπου της ΠΑΜΘ που εντάσσεται στις προστατευόμενες περιοχές πρέπει να αλλάξει. Απαιτείται ολοκληρωμένη πρόταση με αξιοποίηση των εργαλείων χωρικού σχεδιασμού, για ανάπτυξη κατά θύλακες του τουρισμού στις περιοχές αυτές, οι οποίες σημειωτέο έχουν κατακλυσθεί από αυθαίρετες κατασκευές.
- ✓ Οι δυνατότητες για την αξιοποίηση της γεωθερμίας μέσω της ανάπτυξης βασικών υποδομών και εφαρμογών στον τουρισμό (Λουτροθεραπεία, Ιαματικός τουρισμός, τουρισμός Ευεξίας) είναι μεγάλες. Στην κατεύθυνση αυτή απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα λαμβάνει υπόψη όλα τα κατάλληλα γεωθερμικά πεδία αλλά και προσέγγιση του τρόπου σταδιακής υλοποίησής του.
- ✓ Μεγάλη πρόκληση αποτελεί η ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας και αξιοποίησή της (ψηφιακοί νομάδες, εφαρμογές κλπ.) με παράλληλη διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος μέσω οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών. Βαρύτητα πρέπει να δοθεί στη αποτελεσματική λειτουργία σύγχρονων δομών, όπως ο Οργανισμός Διαχείρισης και Προώθησης Τουρισμού.
- ✓ Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για μία διαφορετική, πιο στοχευμένη και αποτελεσματική προβολή των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας.
- ✓

4 • ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

4.1. Συγκριτικό πλεονέκτημα της ΠΑΜΘ παραμένει η γεωγραφική της θέση ως προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορικών και ενεργειακών υποδομών και ο διασυνοριακός της χαρακτήρας. Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο ΑΜΘ ως στρατηγικός στόχος για τον τομέα των μεταφορών τίθεται η ένταξη της ΠΑΜΘ στα ευρύτερα και διεθνή δίκτυα μεταφορών, ως πύλη του Βορειοανατολικού άξονα προσανατολισμού (ανάπτυξης) της χώρας, αλλά και διέξοδος των χωρών της ΝΑ Ευρώπης προς τη Μεσόγειο. Ειδικότερα για την ανάπτυξη ασφαλούς και διατροπικού Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), κύρια στρατηγική επιλογή της ΠΑΜΘ είναι η ανάδειξή της ως κόμβου πολύτροπων μεταφορών, σύμφωνα και με το «Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών της Ελλάδας».) Όμως, βασικά συνεχιζόμενα έργα και εμβληματικές παρεμβάσεις που έχουν κατά καιρούς εξαγγελθεί από την Κυβέρνηση (λιμάνια, οδικό δίκτυο, σιδηροδρομικό δίκτυο) δεν έχουν σημειώσει πρόοδο και ως εκ τούτου καθυστερεί η ολοκλήρωση του στόχου: η ΠΑΜΘ να ενταχθεί πλήρως στα διεθνή δίκτυα μεταφορών.

4.2 Κρίσιμα ζητήματα-:

- ✓ Για την υλοποίηση της παραπάνω στρατηγικής επιλογής προβάλλει η ανάδειξη του νέου ρόλου των βασικών λιμένων, Αλεξανδρούπολης και Καβάλας. Οι δύο λιμένες πρέπει να λειτουργούν με συνέργεια και συμπληρωματικότητα δημιουργώντας διάδρομο πολυτροπικών μεταφορών για τη σύνδεση με εκείνους του Βορειοανατολικού Αιγαίου, του Εύξεινου Πόντου και του Δούναβη, προσφέροντας έτσι μια εναλλακτική διαδρομή προς τα στενά του Βοσπόρου. Αναλαμβάνουν δε, εθνικό και διεθνή προσανατολισμό ως διεθνή διαμετακομιστικά – εμπορευματικά κέντρα, κέντρα συνδυασμένων μεταφορών και διεθνείς πύλες για τον τουρισμό.
- ✓ Είναι κομβικής σημασίας και πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα η βελτίωση των παραπάνω λιμένων ώστε να ανταποκρίνονται στις νέες προκλήσεις, καθώς και η διασύνδεσή τους με τα λοιπά μεταφορικά δίκτυα (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, γειτονικοί αερολιμένες).
- ✓ Χρειάζεται υπέρβαση της σημερινής κατάστασης που χαρακτηρίζεται από καθυστερήσεις και αδράνεια στην κατασκευή μεγάλων τμημάτων στο βασικό οδικό δίκτυο που εντάσσονται και υλοποιούν τους κύριους Ευρωπαϊκούς διαδρόμους. Οι προκλήσεις αναφέρονται κυρίως στην ανάγκη ολοκλήρωσης των κάθετων προς την Εγνατία αξόνων: Αλ/πολη βόρεια σύνορα, Ξάνθη - σύνορα, Καβάλα – Δράμα - Σέρρες, Δράμα – Αμφίπολη.
- ✓ Οι προκλήσεις που αφορούν στην ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου είναι τεράστιες. Συνεχίζεται ο αποκλεισμός της Δράμας και της Θράκης λόγω μη επίλυσης των προβλημάτων στον άξονα Θεσ/νίκης- Δράμας – Αλεξανδρούπολης.
- ✓ Εξαγγελθέντα έργα ματαιώνονται (Θεσ/νίκη -Αμφίπολη -Καβάλα) και άλλα έργα συρρικνώνονται (Αλ/πολη-Ορμένιο). Ο στόχος των συνδυασμένων μεταφορών για την ΠΑΜΘ αργεί να επιτευχθεί.

- ✓ Δημιουργούνται ευκαιρίες για οργάνωση και χωροθέτηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics) και το χονδρεμπόριο καθώς και δυνατότητες αποθήκευσης προϊόντων, εντός ή σε άμεση σχέση με τις χερσαίες λιμενικές ζώνες της Αλεξανδρούπολης και του Εμπορικού λιμένα της Καβάλας.
- ✓ Σημαντικής σημασίας αποτελεί η εξυπηρέτηση του πρωτογενούς τομέα με την ανάπτυξη εμπορευματικών αερομεταφορών (cargo) στους δύο αερολιμένες (Αλεξανδρούπολης και ΙΚαβάλας) για τη μεταφορά ευαίσθητων προϊόντων.
- ✓ Ανάγκη για δημιουργία νέων συνδέσεων με περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται ΒΙΠΕ-ΒΙΟΠΑ.
- ✓ Άμεση άρση των προβλημάτων που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση των τουριστών στο μεθοριακό Σταθμό και τελωνείο Κήπων, καθώς και η δρομολόγηση στο άμεσο μέλλον της αναβάθμισης συνολικά των υποδομών (γέφυρα, κτήρια).
- ✓ Αποσαφήνιση και εμπάθυνση των θέσεων του ΠΑΣΟΚ αναφορικά με το μοντέλο διαχείρισης, λειτουργίας και ανάπτυξης επενδύσεων στρατηγικής σημασίας μεγάλων υποδομών: αεροδρόμια, λιμάνια στην ΠΑΜΘ.

5.ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ

5.1. Το θέμα εξετάζεται από την πλευρά των προβλημάτων διαχείρισης των υδάτων και των πλημμυρών που προκαλούνται, με αιχμή τους ποταμούς Έβρο και Νέστο, ζητήματα με σοβαρή διασυνοριακή διάσταση, αλλά και σε άλλες "ευαίσθητες" περιοχές.

5.2. Κρίσιμα ζητήματα

- ✓ Απαιτούνται πρωτοβουλίες σε ανώτατο επίπεδο για την συντονισμένη κοινή διαχείριση των υδατικών πόρων σε διακρατικό επίπεδο (αντιμετώπιση πλημμυρών - περιορισμός ρύπανσης ποταμών Έβρου και Νέστου).
- ✓ Αξιοποίηση των νερών του Νέστου για άρδευση και περιβαλλοντικούς σκοπούς, με εξασφάλιση της βιωσιμότητας των έργων.
- ✓ Προκύπτει ως αναγκαιότητα η μελέτη και αντιμετώπιση του συνολικού αντιπλημμυρικού - αποστραγγιστικού συστήματος του ποταμού Έβρου, μέσω ολοκληρωμένης, διακρατικής θεώρησης της υδραυλικής λειτουργίας του συστήματος των ποταμών, τάφρων, αναχωμάτων και αντλιοστασίων, καθώς και του συνολικού συστήματος διαχείρισης υδάτων από τις τρεις χώρες (Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία).
- ✓ Προώθηση της αντιπλημμυρικής προστασίας, επιπλέον σε μικρότερους ποταμούς της περιφέρειας (π.χ.Ερυθροπόταμος, Άρδαςκλι), στις παραλίμνιες περιοχές της Βιστωνίδας, στα τενάγη Φιλίππων και στην περιοχή Οχυρού Κ. Νευροκοπίου, στα νησιά της Θάσου και της Σαμοθράκης.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πρωτογενής τομέας έχει τεράστια σημασία για την Περιφέρεια Α.Μ.Θ., όπως καταδεικνύεται τόσο από την υψηλή τομεακή απασχόληση και τη συνεισφορά του στο ακαθάριστο εισόδημα (γεωργία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία, δασοκομία, αλιεία), όσο και από την διασύνδεσή του με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας όπως η μεταποίηση (γαλακτοκομικά, κρασί, κλπ), το λιανεμπόριο, οι επιχειρήσεις εισροών (λιπάσματα, εξοπλισμού), ο τουρισμός κτλ, ενώ αποτελεί κρίσιμο παράγοντα κοινωνικής συνοχής και ευημερίας κυρίως για ευαίσθητες πληθυσμιακές ομάδες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Ωστόσο, οι αλληπάλληλες κρίσεις (οικονομική, ενεργειακή) ενέτειναν διαχρονικές παθολογίες του πρωτογενή τομέα στην περιοχή, ο οποίος δεν έχει κατορθώσει να ξεπεράσει τα χρόνια διαρθρωτικά του προβλήματα, τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα και των χαμηλών αποδόσεων και τιμών διάθεσης, παρουσιάζοντας μια σημαντική αναπτυξιακή υστέρηση, αλλά και να αξιοποιήσει την αφθονία πλουτοπαραγωγικών πόρων (γεωργικές εκτάσεις, ζωικό κεφάλαιο, δάση, θάλασσα και νερά, γεωθερμία κλπ), και να μετατρέψει την ιδιαίτερη γεωγραφική της θέση από παράγοντα υστέρησης σε συγκριτικό πλεονέκτημα.

Από την σχετική ανάλυση του κάθε κλάδου αναδύεται μια επιτακτική ανάγκη για τη λήψη μέτρων και παρεμβάσεων ειδικότερα στο κομμάτι των υποδομών πολιτικών που θα στοχεύουν στην έμπρακτη στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα ώστε να υπερβούν τις δυσκολίες και να αξιοποιήσουν όλες τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται (επιπτώσεις λόγω κλιματικής αλλαγής, νέες γεωπολιτικές εξελίξεις, κατευθύνσεις της Κ.Α.Π. βάσει της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» κλπ).

Στις παρακάτω ενότητες περιγράφονται η υφιστάμενη κατάσταση, τα προβλήματα και οι προκλήσεις ανά κλάδο παραγωγής ή ανά διατομεακό πεδίο (επιχειρηματικότητα, διάθεση προϊόντων, ασφάλιση έναντι καταστροφών κλπ), καθώς και ένα πλαίσιο (ή ένα πλέγμα) προτάσεων πολιτικής. Βασικά εργαλεία για το τελευταίο αποτέλεσε η Έκθεση της Διακομματικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης, ο Στρατηγικός Αναπτυξιακός Σχεδιασμός της Περιφέρειας, προτάσεις φορέων στο πλαίσιο της Διαβούλευσης για την Ανασυγκρότηση του Έβρου (επεξεργασμένες ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες του συνόλου της Περιφέρειας) διάφορες προτάσεις θεσμικών ή παραγωγικών φορέων που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς ανά κλάδο για όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, όπως επίσης και προτάσεις του Κινήματός μας.

1. ΓΕΩΡΓΙΑ

Η ανάπτυξη της γεωργίας στην Περιφέρεια επικεντρώθηκε διαχρονικά σχεδόν αποκλειστικά (περίπου στο 80% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης) στις εκτατικές ετήσιες καλλιέργειες (σιτηρά, βαμβάκι, αραβόσιτος, ηλιάνθος) για τις οποίες υπάρχει είτε εξασφαλισμένη διάθεση των προϊόντων από τοπικές ή εγχώριες επιχειρήσεις (εκκοκκιστήρια, αλευροβιομηχανίες ή ζυθοποιίες, βιοντίζελ) είτε λόγω του κινήτρου της συνδεδεμένης ενίσχυσης (λ.χ. σιτάρι).

Σημαντικό μερίδιο καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες των κτηνοτροφικών φυτών (κυρίως μηδική), με σκοπό την παραγωγή ζωοτροφών κυρίως για την κτηνοτροφία της περιοχής.

Στον αντίποδα, η περιοχή στο σύνολό της (με εξαίρεση τις πεδινές εκτάσεις στην Π.Ε. Καβάλας (ακτινίδια, σπαράγγια, επιτραπέζια σταφύλια), η Π.Ε. Δράμας (οινοποιήσιμα σταφύλια) και τον Ελαιώνα της Μάκρης και της Θάσου) υπολείπεται σημαντικά ως προς την καλλιέργεια δυναμικών καλλιεργειών, όπως οι δενδρώδεις (μόλις το 5,5%), τα κηπευτικά (ειδικότερα σε θερμοκηπιακή οργάνωση (μόλις 1%)) ή άλλες σημαντικές καλλιέργειες που συνδέονται με την ταυτότητα της κάθε περιοχής (λ.χ. Σκόρδο Βύσσας, Πατάτα Νευροκοπίου) αδυνατούν να διατηρήσουν τη δυναμική τους.

Αποτέλεσμα, η περιοχή να χαρακτηρίζεται από τις χαμηλότερες στρεμματικές προσόδους και έντασης εργασίας ή επενδύσεων, στερώντας από τον αγροτικό πληθυσμό σημαντικές ευκαιρίες απασχόλησης και εισοδήματος.

Η κατάσταση του γεωργικού τομέα δυσχεραίνεται περαιτέρω από τέσσερις πρόσθετους παράγοντες:

- α) Την **ανεπαρκή αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού** της περιοχής, με αποτέλεσμα η κατάσταση στην Περιφέρεια να χαρακτηρίζεται από χαμηλό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων, την έλλειψη επαρκών υποδομών ταμίευσης νερού, ανεπαρκές, υποβαθμισμένο και ενίοτε απαρχαιωμένο υφιστάμενο δίκτυο άρδευσης, εξάντληση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα αλλά και εντεινόμενα φαινόμενα υφαλμύρισης, παράγοντες που υπονομεύουν τη μελλοντική βιωσιμότητα πολλών καλλιεργειών και εκμεταλλεύσεων. Πρόσθετο πρόβλημα αποτελεί και η περίπτωση του Β. Έβρου από τη μη επίτευξη διακρατικής συμφωνίας με τη γειτονική Βουλγαρία αναφορικά με τη διοχέτευση υδάτων στον ποταμό Άρδα από την βουλγάρικη πλευρά προς την ελληνική, υπονομεύοντας τη δυνατότητα για άρδευση χιλιάδων στρεμμάτων καλλιεργήσιμης γης στην περιοχή ήδη από την τρέχουσα καλλιεργητική περίοδο.
- β) Το **υψηλό κόστος εισροών αλλά και το ενεργειακό κόστος** που συμπαρασύρει το κόστος παραγωγής συμπίεζοντας τα - ήδη περιορισμένα - περιθώρια κέρδους για τους παραγωγούς. Ειδικά για το δεύτερο, πέραν των γενικότερων ανατιμήσεων, η πίεση για τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις εντείνεται αφενός λόγω του υφιστάμενου καθεστώτος για το αγροτικό πετρέλαιο (όσον αφορά την **τιμολόγηση**

και το καθεστώς **επιστροφής του ΕΦΚ**), αφετέρου λόγω της απουσίας επαρκών ενεργητικών μέτρων στήριξης τους στο **κομμάτι της παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε.**, μέσα από συλλογικά σχήματα (λ.χ. σύσταση Ενεργειακών Κοινοτήτων από Τ.Ο.Ε.Β.) που θα μείωναν καθοριστικά τις ενεργειακές ανάγκες των μελών τους (κυρίως στο κόστος άρδευσης).

- γ) Την **εντεινόμενη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού**, η οποία για την Περιφέρεια έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις, υπονομεύοντας την κοινωνική και δημογραφική ισορροπία σε πολλές περιοχές της υπαίθρου (ειδικότερα στις πιο απομεκρυσμένες).
- δ) Την ύπαρξη εγγενών **διαρθρωτικών αδυναμιών** όσον αφορά τη σύνθεση της μέσης γεωργικής εκμετάλλευσης, η οποία συνίσταται κυρίως από τον **πολυτεμαχισμένο κλήρο**, μια κατάσταση που αυξάνει σημαντικά το μοναδιαίο κόστος παραγωγής και εμποδίζει παράλληλα τη δημιουργία οικονομικών κλίμακας και την ομαλή διαχείριση των εκμεταλλεύσεων, παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην ανταγωνιστικότητα της κάθε εκμετάλλευσης.
- ε) Την **αδυναμία κατανόησης εκ μέρους των γεωργών (με ευθύνη της θεσμικής ηγεσίας) στις επιταγές και απαιτήσεις τις νέας Κ.Α.Π.** κυρίως όσον αφορά την πλήρωση των κριτηρίων για τα οικολογικά σχήματα.
- στ) Την απουσία **ολοκληρωμένου σχεδίου και οράματος** που θα κατευθύνει και θα υποστηρίζει τους αγρότες σε μία ριζική στροφή στην ποιοτική και ποσοτική παραγωγή.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Με βάση την ανωτέρω περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του γεωργικού τομέα της Περιφέρειας, οι βασικές προκλήσεις που αποτελούν ταυτόχρονα και πεδία πολιτικού σχεδιασμού και δράσης συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- ✓ Στην **στροφή** (κυρίως της δυναμικής μερίδας γεωργών) **σε νέες δυναμικές καλλιέργειες**. Σε επίπεδο κεντρικής πολιτικής θα πρέπει να υπάρξει σχετική μέριμνα που να προωθεί στην εγκατάσταση δυναμικών καλλιεργειών – στόχων ανά περιοχή (δενδρώδεις, κηπευτικά) καθώς και την ανάπτυξη θερμοκηπιακών καλλιεργειών μέσα από ένα πλέγμα ενεργειών (λ.χ., ευνοϊκότερα κριτήρια βαθμολογίας και υψηλότερο ποσοστό επιδότησης για **επενδυτικά σχέδια** σε πολυετείς ή θερμοκηπιακές καλλιέργειες, λ.χ. άνω του 60% (όπως προβλέπει η αντίστοιχη πρόσκληση) ειδικότερα σε περιοχές με γεωθερμικό πεδίο, όπως στο Ερατεινό Ξάνθης και στο Αρίστινο Έβρου) με παράλληλη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου).
- ✓ Στην διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου **σχεδίου διαχείρισης υδάτινων πόρων** σε επίπεδο Περιφέρειας που θα περιλαμβάνει:

- Την κατασκευή μεγάλων φραγμάτων που θα μπορούν να μετατρέψουν τεράστιες καλλιεργήσιμες εκτάσεις σε ποτιστικές (όπως τα φράγματα σε Δέρειο, Ασπρονέρι, Ιτέα και Μελία στην Π.Ε. Έβρου, στον Μαρμαρά της Π.Ε. Καβάλας, Καρβουνορέμα στην Π.Ε. Δράμα, Κομψάτου στον Ίασμοκλι).
- Την αξιοποίηση υφιστάμενων μικρών φραγμάτων λόγω της μη εγκατάστασης συνδεδεμένου αρδευτικού δικτύου (σε Λύρα, Προβατώνα, Καβησό στην Π.Ε. Έβρου, σε Ιάσιου στην Π.Ε. Ροδόπης κλπ).
- Την κατασκευή έργων ορεινής υδροοικονομίας (μικροί υδροταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές).
- Την δημιουργία έργων τεχνητού εμπλουτισμού αντιμετώπιση φαινομένων υφαλμύρινσης(κυρίως στις παράκτιες ζώνες της Περιφέρειας).

Ο σχεδιασμός θα συνδέεται από ένα αναβαθμισμένο πλαίσιο υλοποίησης (με απλοποίηση και επίσπευση των διαδικασιών) και χρηματοδότησης (μια αναθεωρημένη έκδοση του Προγράμματος «Υδωρ 2.0») που θα χρηματοδοτεί αυτόν τον σχεδιασμό (υδραυλικές μελέτες κλπ) και ασφαλώς την υλοποίηση των προτεινόμενων έργων.

- ✓ Στην **μείωση του ενεργειακού κόστους** μέσω ενός πακέτου μέτρου παρεμβάσεων που θα περιλαμβάνει από τη στήριξη για τη δημιουργία **Ενεργειακών Κοινοτήτων** μεταξύ των Τ.Ο.Ε.Β. ή λοιπών συλλογικών οργανώσεων (Συνεταιρισμού, Ομάδες Παραγωγών), έως τη χρηματοδότηση έργων Α.Π.Ε. αλλά και τη δέσμευση (ή επέκταση μέσω υποδομών) χώρου στο δίκτυο.
- ✓ Στη **βελτίωση της διάθρωσης** των εκμεταλλεύσεων μέσω μίας **στοχευμένης πολιτικής αγροτικής γης** και ενός **προγράμματος χρηματοδότησης έργων αναδασμών** για τις περιοχές που ακόμη δεν έχουν γίνει που θα καλύπτει το κόστος των απαραίτητων μελετών (ΜΠΕ, μελέτη αναδασμού κλπ) ή των παράλληλων έργων (όπως δαπάνες κατασκευής των αποστραγγιστικών έργων και του αγροτικού δικτύου), καθώς και συμπληρωματικές δαπάνες απαραίτητες για την περάτωση του έργου (δαπάνες μεταφοράς δικτύων ΟΚΩ, αποζημιώσεις σε εκτάσεις που θίγονται από τα έργα, κλπ).
- ✓ Στον **επανασχεδιασμό των Οικολογικών Σχημάτων** (με μείωση του αριθμού και απλοποίηση αυτών με έμφαση στον επιδιωκόμενο στόχο) ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα σε ειδικές ανάγκες ειδικών χωρικών περιοχών σε ό,τι αφορά την προσφορά στοχευμένων οικοσυστημικών υπηρεσιών (λ.χ. αυξημένος συντελεστής ενίσχυσης για μόνιμες περιοχές οικολογικής εστίασης για την ενίσχυση της βιοποικιλότητας και των εποικονιαστών, κυρίως σε υποβαθμισμένες περιοχές ή περιοχές εντός ζωνών Natura) προς όφελος των γεωργών.

2. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η κτηνοτροφία στην περιοχή αφορά την βοοτροφία αλλά κυρίως την αιγοπροβατοτροφία. Όσον αφορά την βοοτροφία, παρά τη σημασία για την εθνική οικονομία (η χώρα μας είναι ελλειμματική σε γάλα και βόειο κρέας), ανατρέχοντας στην πορεία του κλάδου προκύπτει ότι η περιοχή ενώ διαθέτει μεγάλες βιομηχανίες γάλακτος, υστερεί σημαντικά ως προς την ανάπτυξη αυτού, η διάρθρωση του οποίου συνίσταται κυρίως σε μικρού οικογενειακού τύπου εκμεταλλεύσεις (με λίγες εξαιρέσεις μεγάλων και δυναμικών μονάδων) οι οποίες αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες συνθήκες παραγωγής ειδικότερα σε ένα ασταθές περιβάλλον (όπως η κατακόρυφη αύξηση των τιμών των ζωοτροφών). Ενδιαφέρον παρουσιάζει η κρεοπαραγωγική κατεύθυνση, η οποία αναπτύσσεται στις ορεινές περιοχές σε ημιεκτατική μορφή στηριζόμενη σε εγχώριες φυλές, ωστόσο, από την άλλη, οι συνεχιζόμενες μειώσεις των επιδοτήσεων στην κατηγορία αυτή οδηγούν πολλούς κτηνοτρόφους στα πρόθυρα της εγκατάλειψης.

Ομοίως, και για την αιγοπροβατοτροφία αυτή αποτελεί παραδοσιακά τον σημαντικότερο κλάδο κτηνοτροφίας στην περιοχή, παρά τη σημαντική μείωση που έχει υποστεί. Αναπτύσσεται με κυρίως με την μορφή της ημιεκτατικής κτηνοτροφίας (πρόχειρος σταβλισμός και ελεύθερη βόσκηση) στις ημιορεινές και μειονεκτικές περιοχές, ο εκτατικός της χαρακτήρας έχει συνδεθεί άρρηκτα με την ταυτότητα, τον βιοπορισμό και την παράδοση των τοπικών κοινωνιών στις περιοχές αυτές. Τα τελευταία χρόνια, ειδικότερα στις πεδινές περιοχές, η αιγοπροβατοτροφία αναπτύσσεται σε πιο πυκνές συγκεντρώσεις και πιο επιχειρηματική βάση (σύγχρονες και μεγαλύτερης δυναμικότητας εγκαταστάσεις με εξοπλισμό για παραγωγή γάλακτος, με το μεγαλύτερο μέρος της διατροφής τους να καλύπτεται από ζωοτροφές).

Κατά το παρελθόν, οι κλάδοι αυτοί ήταν αρκετά ανεπτυγμένοι, ωστόσο τις δύο τελευταίες δεκαετίες δοκιμάζονται έντονα με συνεχείς και **σημαντικές μειώσεις τόσο στον αριθμό των εκμεταλλεύσεων όσο και του συνολικού αριθμού ζωικού κεφαλαίου**, ως αποτέλεσμα συσσωρευμένων παραγόντων, συγκεκριμένα: α) η θανάτωση (και η μη αντικατάσταση στο σύνολό τους) μεγάλου αριθμού ζώων λόγω της **έξαρσης σειράς ζωνόσων**, β) η **αδυναμία εκσυγχρονισμού** των εκμεταλλεύσεων και (κατά συνέπεια) το ολοένα αυξανόμενο κόστος εκτροφής, γ) η **απόσυρση πολλών κτηνοτρόφων** λόγω ηλικίας χωρίς να υπάρξει διαδοχή, καθώς το επάγγελμα δεν θεωρείται πλέον ελκυστικό ούτε προσοδοφόρο, δ) τέλος, η συνεχιζόμενη **υποβάθμιση των βοσκοτόπων** λόγω μη ορθής διαχείρισης (η αδικαιολόγητη καθυστέρηση των διαχειριστικά σχέδια βόσκησης, η προβληματική «τεχνική λύση» με τις συνακόλουθες αδικίες στην κατανομή των βοσκοτόπων προς όφελος συγκεκριμένων γεωγραφικών ενοτήτων και με επιπτώσεις στο περιβάλλον) είτε λόγω καταστροφών από ακραίες συνθήκες (ξηρασίας) ή πυρκαγιές.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Με βάση την ανωτέρω περιγραφή, οι βασικές προκλήσεις που αποτελούν ταυτόχρονα και πεδία πολιτικού σχεδιασμού και δράσης συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- ✓ Στην στήριξη της παραγωγικότητας του κλάδου, μέσα από την ενίσχυση (χρηματοδότηση) **προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης** και της **παραγωγής εγχώριων γεννητόρων** (κυρίως για την αιγοπροβατοτροφία).
- ✓ Στην ενθάρρυνση του εκσυγχρονισμού των μονάδων και τη μείωση του λειτουργικού τους κόστους, με έμφαση στην **οικονομική ενίσχυση συλλογικών σχημάτων** (λ.χ. συστεγασείς για την περίπτωση της αγελαδοτροφίας ή clusters για τους αιγοπροβατοτρόφους) με διαμοιρασμό από κοινού χώρων σταβλισμού, εξοπλισμού ή την προμήθεια ζωοτροφών κλπ.
- ✓ Στην **βιώσιμη διαχείριση των βοσκοτόπων** για την αύξηση της παραγωγικότητάς τους προς όφελος των κτηνοτρόφων (μείωση απαιτήσεων σε ζωοτροφές) αλλά και των οικοσυστημάτων (βελτίωση της κατάστασής τους και προστασία από την υπερβόσκηση ή ακόμα και ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους απέναντι στις επιπτώσεις μιας πυρκαγιάς (μείωση συνεπειών, λόγω μείωσης καύσιμης ύλης η οποία επιτυγχάνεται από ένα συνετό πρόγραμμα βόσκησης).
- ✓ Συγκεκριμένα:
 - Στην άμεση δρομολόγηση των διαδικασιών για την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, που θα οδηγήσει, μεταξύ άλλων, και στην άρση των αδικιών που μέχρι σήμερα υφίστανται οι κτηνοτρόφοι της Περιφέρειας Α.Μ.Θ. (χαμηλότερες έως και 50% ενισχύσεις ανά ζώο σε σχέση με τους αντίστοιχους λ.χ. στην Κρήτη).
 - Στην (ως αποτέλεσμα) αποκατάσταση της αδικίας σε ό,τι αφορά την κατανομή βοσκοτόπων στους κτηνοτρόφους της Περιφέρειας.
 - Στην εμπλοκή των κτηνοτρόφων στη διατήρησή τους σε καλή κατάσταση (λ.χ. μακροχρόνια συμβόλαια μίσθωσης δημοσίων βοσκοτόπων).
 - Στην αναθεώρηση του πλαισίου στήριξης της εκτατικής κτηνοτροφίας, με αυξημένη πριμοδότηση και συμπληρωματικές παρεμβάσεις (στεγάστρα, ποτίστρες κλπ) σε στοχευμένες περιοχές (λ.χ. περιοχές του ορεινού όγκου της Ροδόπης).
- ✓ Στην **θεσμική προστασία των κτηνοτρόφων απέναντι σε πρακτικές καρτελοποίησης** εκ μέρους των γαλακτοβιομηχανιών ή **αθέμιτου ανταγωνισμού** (ενίσχυση των ελέγχων στα σύνορα και αυστηροποίηση των προστίμων για περιπτώσεις ελληνοποιήσεων αμνοεριφίων).

3. ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

Η μελισσοκομία έχει τεράστια συμβολή στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στην ισορροπία ολόκληρης της τροφικής αλυσίδας, καθότι οι μέλισσες αποτελούν τους κύριους επικονιαστές για το 70% περίπου των βασικών καλλιεργειών που συνδέονται με την παραγωγή τροφίμων παγκοσμίως. Παράλληλα, αποτελεί έναν εξαιρετικά δυναμικό κλάδο του πρωτογενούς τομέα και σημαντική πηγή απασχόλησης και εισοδήματος, παράγοντας προϊόντα ιδιαίτερης διατροφικής και εμπορικής αξίας (μέλι και δευτερευόντως βασιλικό πολτό, κηραλοιφές κλπ). Ειδικά για την Περιφέρεια Α.Μ.Θ., υπήρχε μια σημαντική αύξηση κατά την τελευταία δεκαετία τόσο σε μελισσοκόμους όσο και σε δυναμικότητα (κυψέλες).

Από την άλλη, ανασταλτικοί παράγοντες για την διατήρηση αλλά και την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου αποτελούν: α) το **αυξημένο κόστος παραγωγής** (κυρίως το μεταφορικό κόστος), β) η **ασθενής οικονομική στήριξη** των μελισσοκόμων (απουσία εισοδηματικής ενίσχυσης μέσω του 1^{ου} Πυλώνα της Κ.Α.Π.), γ) η θανάτωση του πληθυσμού τους και η **μείωση της βοσκήσιμης ύλης** (νέκταρ, μελίτωμα και γύρη), λόγω μείωσης της ανθοφορίας (λόγω κλιματικής αλλαγής), της απώλειας ενδιαιτημάτων (υποβάθμιση οικοσυστημάτων, πυρκαγιές, αλλαγή χρήσεων γης, εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων), αυξάνοντας τις ανάγκες (και το κόστος) για συμπληρωματική διατροφή ή για αποκατάσταση των μελισσοσμηνών, δ) η έντονη **ύπαρξη αθέμιτου ανταγωνισμού** από το φθηνότερο (και ενίοτε νοθευμένο) εισαγόμενο μέλι.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Με βάση την ανωτέρω περιγραφή, οι βασικές προκλήσεις που αποτελούν ταυτόχρονα και πεδία πολιτικού σχεδιασμού και δράσης συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- ✓ Στη **βελτίωση των συνθηκών άσκησης της μελισσοκομικής δραστηριότητας**, μέσα από την ανάπτυξη οργανωμένων χώρων άσκησης αυτής (**Μελισσοκομικά Πάρκα**), μέσα από τους οποίους επιτυγχάνεται:
 - Αξιοποίηση υποβαθμισμένων εδαφών με τη μετατροπή τους σε μελισσότοπους.
 - Παράταση του χρόνου παραμονής στο χώρο και μείωση του κόστους μετακίνησης.
 - Δυνατότητα εφαρμογής κοινών μελισσοκομικών χειρισμών και πιστοποίησης των παραγόμενων προϊόντων.
- ✓ Στην αναθεώρηση του Σ.Σ. της Κ.Α.Π. και την **ένταξη των μελισσοκόμων στα καθεστώτα ενίσχυσης**, δεδομένης της σημασίας της ως κομιστή οικοσυστημικών υπηρεσιών, που αποτελεί βασική αιτιολογία χορήγησης των ενισχύσεων.
- ✓ Στην **θεσμική προστασία** τους απέναντι σε πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού (εισαγωγές φθηνού και νοθευμένου μελιού).

4. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Σε όλη την επικράτεια της Περιφέρειας Α.Μ.Θ., ήδη τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο κλάδος της δασοκομίας έχει σχεδόν εξαλειφτεί, αριθμώντας πλέον ελάχιστα μέλη στους κατά τόπους δασικούς συνεταιρισμούς (όσοι ακόμα εξακολουθούν να υφίστανται και να λειτουργούν). Οι καταστροφικές πυρκαγιές των προηγούμενων ετών σε Έβρο και Παγγαίο, μεταξύ άλλων, έπληξαν σε ανεπανόρθωτο βαθμό τον δασικό πλούτο της περιοχής. Η εξέλιξη αυτή κατέδειξε με τον πλέον τραγικό τρόπο τη **σημασία της αειφορικής διαχείρισης των δασών**, η οποία μπορεί να συμβάλλει τόσο στην προστασία και την υγεία του περιβάλλοντος και των δασικών οικοσυστημάτων όσο και στην ευημερία του πληθυσμού των ορεινών κυρίως οικισμών μέσα από την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Στη βάση των παραπάνω, το βασικό πρόταγμα θα πρέπει να είναι η υιοθέτηση ενός αειφόρου μοντέλου διαχείρισης των δασών το οποίο θα στηρίζεται στις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Προς τούτο, οι πολιτικές παρεμβάσεις θα πρέπει να στοχεύουν στα παρακάτω:

- ✓ Στην **ολοκλήρωση των Δασικών Χαρτών**, προκειμένου να θωρακιστεί θεσμικά η προστασία των δασών από διάφορους ανθρωπογενείς κινδύνους.
- ✓ Στη δημιουργία ενός **προγράμματος ενίσχυσης της δασοκομικής δραστηριότητας**, τα κονδύλια του οποίου θα διαχειρίζεται το Δασαρχείο και θα επιδοτεί τους δασικούς συνεταιρισμούς οι οποίοι, σύμφωνα με τις υποδείξεις του (κατόπιν σύνταξης σχετικού τοπικού σχεδίου διαχείρισης) θα αναλαμβάνουν το καθαρισμό οριοθετημένων περιοχών από την πλεονάζουσα βιομάζα, προκειμένου να καθίσταται οικονομικά βιώσιμη η δραστηριότητα αυτή, καθώς αφορά σε προϊόντα με χαμηλό εμπορικό ενδιαφέρον.
- ✓ Στη δημιουργία (μέσω παροχής οικονομικών κινήτρων σε δημόσιους ή συλλογικούς φορείς) **μονάδων** αξιοποίησης στερεής βιομάζας **για παραγωγή Pellet** με πρώτη ύλη, μεταξύ άλλων, από τα δασικά προϊόντα από την υλοτομική δραστηριότητα, με αναφορά σε εκείνα που δεν έχουν εμπορική αξία (ξυλεία) ή από τη συγκομισμένη βιομάζα.

5. ΑΛΙΕΙΑ

Η αλιεία αποτελεί μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την ευρύτερη περιοχή της Α.Μ.Θ., όπου σε αυτό δραστηριοποιούνται πλήθος από σκάφη παράκτιας και μέσης αλιείας (αρκετά μειούμενα ωστόσο σε σύγκριση με προ εικοσαετίας). Τα αλιεύματα της περιοχής αντιστοιχούν περίπου στο 60-70% των συλλογικών αλιευμάτων σε εθνικό επίπεδο, τα οποία να τροφοδοτούν την τοπική, εθνική και διεθνή αγορά με υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, ψάρια και λοιπά θαλασσινά είδη, και τα οποία αποτελούν συστατικό στοιχείο της τοπικής γαστρονομίας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η βιωσιμότητα του κλάδου υπονομεύεται σε μεγάλο βαθμό (ενδεικτική είναι η μείωση των αλιευτικών σκαφών που καταγράφεται τα τελευταία χρόνια). Αυτή προκαλείται από τη μία πλευρά στην υπέρμετρη **αύξηση των λειτουργικών** εξόδων των αλιέων (αύξηση των τιμών πετρελαίου για τις μετακινήσεις των αλιευτικών σκαφών) αλλά κυρίως από την **εκθετική μείωση των ιχθυοαποθεμάτων**, την απώλεια ζωτικού χώρου για την αλιεία και την καταστροφή των θαλάσσιων οικοσυστημάτων (ως αλιευτικό πεδίο και πεδίο αναπαραγωγής), η οποία προκαλείται αθροιστικά από μια σειρά παραγόντων, συγκεκριμένα: α) από την **παράνομη δραστηριότητα** μεγάλου αριθμού και μεγέθους τουρκικών αλιευτικών σκαφών, β) τις **επιπτώσεις** από την πολυετή λειτουργία των **εγκαταστάσεων πετρελαίου** στο Πρίνο, και πρόσφατα από την έναρξη λειτουργίας του Πλωτού Σταθμού Υδροποιημένου Αερίου (**FSRU**) ανοικτά της Αλεξανδρούπολης, ενώ πρόσθετη επιβάρυνση θα αποτελέσει και η σχεδιαζόμενη εγκατάσταση μεγάλης βιομηχανικής κλίμακας **Αιολικού Πάρκου** στην ζώνη μεταξύ Αλεξανδρούπολης – Σαμοθράκης.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Στη βάση των ανωτέρω, οι προκλήσεις για την βιωσιμότητα του κλάδου απαιτούν τη λήψη ενός πλαισίου πολιτικών παρεμβάσεων, οι οποίες θα επικεντρώνονται στα παρακάτω:

- ✓ Τη λήψη **μέτρων ενίσχυσης των αλιέων** με έμφαση α) στη μείωση του κόστους (επιδότηση πετρελαίου, αυξημένη ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών κλπ), β) στην ενίσχυση των προοπτικών απόκτησης συμπληρωματικού εισοδήματος (αλιευτικός τουρισμός).
- ✓ Την **ενίσχυση των λιμενικών αρχών** για την διασφάλιση της αποτροπής από την παράνομη τουρκική αλιευτική δραστηριότητα.
- ✓ Την **αποκατάσταση του θαλάσσιου και υποθαλάσσιου περιβάλλοντος**, μέσα από α) τον σχεδιασμό και δημιουργία **θαλάσσιων πάρκων ή ζωνών ελεγχόμενης αλιείας**, όπου θα δίνεται η δυνατότητα αύξησης της αναπαραγωγής των ιχθυοαποθεμάτων μέσω περιορισμού και ορθολογικής διαχείρισης της αλιείας και την αποκατάσταση του βυθού (τοποθέτηση τεχνητών υφάλων, κλπ), β) την **αποκατάσταση μη ενεργών λιμνοθαλασσών** (λ.χ. Σαμοθράκη, Δέλτα Έβρου κλπ).
- ✓ Την **ενίσχυση θεσμικών/επιστημονικών φορέων** με αντικείμενο την παρακολούθηση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (ΙΝΑΛΕ, ΟΦΥΠΕΚΑ).

6. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η καταστροφή μεγάλου τμήματος του ελαιώνα της Μάκρης-Δικέλλων, με χιλιάδες καμένα ελαιόδεντρα από τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2023, αλλά και η τεράστια απώλεια ζωικού κεφαλαίου με επίσης χιλιάδες θανατωμένα πρόβατα λόγω της πρόσφατης επιδημίας της ευλογιάς και η επιεικώς προβληματική διαχείριση από πλευράς κράτους όσον αφορά την αποκατάσταση και την αποζημίωση των ελαιοπαραγωγών και των κτηνοτρόφων, ήρθαν να προστεθούν στα αυξανόμενα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότες της περιοχής με την εντεινόμενη καταστροφή των καλλιεργειών τους από τις επιπτώσεις στην παραγωγή τους λόγω της αυξανόμενης συχνότητας εμφάνισης ακραίων καιρικών φαινομένων (ξηρασία, πυρκαγιές, πλημμύρες, όψιμοι παγετοί, κλπ).

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Η κατάσταση αυτή ανέδειξε και τα όρια του υφιστάμενου πλαισίου ασφάλισης (ΕΛΓΑ) και αποζημιώσεων (Κρατική Αρωγή). Ως εκ τούτου, απαιτείται ένας ριζικός επανασχεδιασμός του ανωτέρου πλαισίου το οποίο θα βασίζεται σε δύο βασικούς άξονες:

- ✓ Τον **επανασχεδιασμό του συστήματος αγροτικών ασφαλίσεων** με πλήρη αναδιάρθρωση του θεσμικού πλαισίου του ΕΛΓΑ και επικαιροποίηση του Κανονισμού Ασφάλισης του ΕΛΓΑ με ταχύτερες διαδικασίες και επέκταση του πεδίου παρέμβασής του ώστε να καλύπτει και καταστροφές στην παραγωγή που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή.
- ✓ Την **ενίσχυση του πλαισίου αποζημιώσεων και αντικατάστασης του πάγιου**(φυτικού και ζωικού) **κεφαλαίου** σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις (Κρατική Αρωγή, Μέτρο 5.2) με στόχο την επίσπευση των χορηγήσεων αποζημιώσεων αλλά και την οικονομική του ενίσχυση προκειμένου αυτό να καταστεί βιώσιμο και να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες μελλοντικές ανάγκες.

Τα ανωτέρω θα πρέπει να συνοδευτούν επίσης από ενέργειες όσον αφορά την πρόληψη εμφάνισης αλλά και τη δυνατότητα έγκαιρης παρέμβασης για τον περιορισμό μιας εκδηλωμένης ασθένειας στο ζωικό κεφάλαιο, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας για την ακριτική περιοχή της Περιφέρειας, όπου αποτελεί, λόγω της γειτνίασής της με την Τουρκία, κατεξοχήν «πύλη εισόδου» για πάσης φύσεως ζωνόσους.

Προς τούτο, μεταξύ άλλων, προτείνεται ο σχεδιασμός ενός **αναθεωρημένου πλαισίου διαχείρισης** τέτοιου είδους κρίσεων, σε συνδυασμό με την **επαρκή στελέχωση των κτηνιατρικών υπηρεσιών** αλλά και την **επαναδραστηριοποίηση των κέντρου ελέγχου εξωτικών νοσημάτων** στην Π.Ε. Έβρου).

7. ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Βασικό χαρακτηριστικό του αγροτικού τομέα στην Περιφέρεια αποτελεί η αδυναμία των αγροτικών επιχειρήσεων να εφαρμόσουν νέα και καινοτόμα συστήματα παραγωγής και εκτροφής αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες (ευφυής γεωργία κλπ) που θα έδιναν τη δυνατότητα για την αύξηση της παραγωγικότητας, τη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των μονάδων και την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Το πρόβλημα έγκειται στο ότι **η παραγόμενη έρευνα δεν διαχέεται επαρκώς στις τοπικές αγροτικές επιχειρήσεις**. Επείγει συνεπώς η αλλαγή του προσανατολισμού μέσα από ερευνητικά προγράμματα και δομές με κύριο μοχλό το Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης (και ειδικά με τα Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Δασολογίας, Οινολογίας, Μοριακής Βιολογίας αλλά και το Πολυτεχνείο Ξάνθης) και με την εμπλοκή των παραγωγικών φορέων με στόχο την αναβάθμιση του πρωτογενούς τομέα και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Ειδικότερα το πλαίσιο αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- ✓ Την σύσταση και την εξασφάλιση χρηματοδότησης (μέσω ενός Τομεακού Προγράμματος) **Κόμβων Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας** που θα περιέχει ένα ευρύ πεδίο θεμάτων, από την εφαρμογή συστημάτων «ευφυούς» και «πράσινης» γεωργίας και κτηνοτροφίας, μεθόδων κυκλικής οικονομίας έως την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων θέματα στήριξης νεοφυούς επιχειρηματικότητας (ήδη, επ' αυτού, λειτουργεί στην Περιφέρεια μια σημαντική πρωτοβουλία στο πεδίο των ψηφιακών δεξιοτήτων στον αγροτικό τομέα, το #DigiAgriFood).
- ✓ Τη **δημιουργία συνεργιών – συμπράξεων** μεταξύ Τμημάτων του Δ.Π.Θ. με Οργανώσεις ή Ομάδες Παραγωγών καθώς και με δυναμικές τοπικές επιχειρήσεις στον τομέα της παραγωγής και της μεταποίησης, με στόχο την μετάδοση εφαρμοσμένης γνώσης (εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης, πιλοτικοί αγροί ή πρότυπες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις) και την απόκτηση εμπειριών στους μελλοντικούς νέους επιστήμονες, πολλοί μάλιστα εξ αυτών θα απασχοληθούν άμεσα με το αγροτικό επάγγελμα.

8. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις, με την έλλειψη **γεωργικών συμβούλων** και ενός σύγχρονου **εκπαιδευτικού συστήματος** να αποτελούν κρίσιμα εμπόδια για την ανάπτυξή του. Παρά το γεγονός ότι έχουν προβλεφθεί χρηματοδοτικά εργαλεία από την Κ.Α.Π. για την υποστήριξη των αγροτών, η υλοποίηση των σχετικών δράσεων παραμένει **ασυνεπής, αποσπασματική και αναποτελεσματική**. Αναλυτικά:

1) Το **μέτρο των γεωργικών συμβούλων** είχε ως στόχο να παρέχει εξειδικευμένη καθοδήγηση σε αγρότες και κτηνοτρόφους για τη βελτίωση των καλλιεργητικών πρακτικών, την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, τη συμμόρφωση με τα περιβαλλοντικά πρότυπα και τη μετάβαση προς μια βιώσιμη, ανταγωνιστική και ανθεκτική αγροτική παραγωγή. Ωστόσο, η υλοποίησή του είναι προβληματική λόγω καθυστερήσεων στην εφαρμογή του μέτρου και μη συστηματική πληροφόρηση, της απουσίας ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης και διασύνδεσης με ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια ώστε να παρέχουν επικαιροποιημένες συμβουλές, αποσπασματική και ελλιπή υποστήριξη όπου οι αγρότες λαμβάνουν γενικές συμβουλές και όχι προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες (προσωποποιημένες) ανάγκες τους, και χαμηλό ποσοστό υιοθέτησης καινοτομιών γεγονός που αποτρέπει τους παραγωγούς από το να επενδύσουν σε ευφυή γεωργία, αναγεννητική καλλιέργεια και νέες τεχνολογίες.

Οι συνέπειες λόγω της προβληματικής εφαρμογής του μέτρου περιλαμβάνουν οικονομικές απώλειες και ευκαιρίες για τους παραγωγούς (χαμηλή παραγωγικότητα), περιβαλλοντικές επιπτώσεις (μη βιώσιμες πρακτικές, υπερεκμετάλλευση φυσικών πόρων, αυξημένη ρύπανση) και δυσκολίες συμμόρφωσης με τους κανονισμούς της Ε.Ε.

Ως εκ τούτου το πλαίσιο προτάσεων περιλαμβάνει:

- ✓ Την εκ νέου **ενεργοποίηση και επιτάχυνση του μέτρου**.
- ✓ Τη **διασφάλιση ποιοτικών συμβουλευτικών υπηρεσιών** (θέσπιση αυστηρών κριτηρίων επιλογής και πιστοποίησης γεωργικών συμβούλων, περιοδική αξιολόγηση).
- ✓ Τη **δημιουργία κινήτρων** για τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών (επιδοτήσεις ή φορολογικές ελαφρύνσεις) για τους αγρότες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- ✓ Τη **σύνδεση των γεωργικών συμβούλων με την έρευνα και την καινοτομία**.

2) Το **ανύπαρκτο εκπαιδευτικό σύστημα για τον αγροτικό τομέα**. Η **έλλειψη εκπαίδευσης** στον πρωτογενή τομέα είναι διαχρονικό πρόβλημα, που καθιστά τον αγροτικό πληθυσμό μη ανταγωνιστικό και λιγότερο προσαρμοστικό στις τεχνολογικές εξελίξεις (σύμφωνα με τη EUROSTAT, η Ελλάδα βρίσκεται **στην προτελευταία θέση στην ΕΕ** όσον αφορά το ποσοστό των αγροτών που έχουν λάβει επίσημη γεωργική εκπαίδευση). Τα προβλήματα που συνοδεύουν την κατάσταση αυτή αφορούν α) στην απουσία εξειδικευμένων αγροτικών σχολών και σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών (να προσαρμόζονται στις

σημερινές ανάγκες με επίκαιρα θέματα, όπως η ψηφιοποίηση κλπ), β) η έλλειψη σύνδεσης με την αγορά εργασίας, και γ) οι ανεπαρκείς δομές διά βίου μάθησης ώστε να δίνεται η ευκαιρία στους αγρότες να ενημερώνονται για τις εξελίξεις στην αγορά και τις νέες τεχνολογίες (και με σύγχρονα εργαλεία e-learning για εκείνους που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές).

Οι συνέπειες λόγω της ελλιπούς εκπαίδευσης στο αγροτικό τομέα περιλαμβάνουν τη δυσκολία προσαρμογής σε νέες συνθήκες αγοράς και τεχνολογίας, τη χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα και εν τέλει στην αποδυνάμωση της ελληνικής υπαίθρου, αφού οι νέοι απομακρύνονται από τον πρωτογενή τομέα λόγω έλλειψης προοπτικών εξέλιξης.

Ως εκ τούτου το πλαίσιο προτάσεων περιλαμβάνει την άμεση **ενεργοποίηση του μέτρου των γεωργικών συμβούλων**, τον **επανασχεδιασμό του συστήματος γεωργικής εκπαίδευσης** με σύγχρονα προγράμματα κατάρτισης, τη δημιουργία **e-learning πλατφορμών**, ώστε οι αγρότες να έχουν πρόσβαση σε συνεχή επιμόρφωση, την **προώθηση της πρακτικής εκπαίδευσης και μαθητείας**, με διασύνδεση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τον αγροτικό τομέα.

Η Ελλάδα χρειάζεται **έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό γεωργικής εκπαίδευσης και υποστήριξης**, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες προκλήσεις. Η ανυπαρξία γεωργικών συμβούλων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων οδηγεί στη στασιμότητα του πρωτογενούς τομέα, μειώνει την ανταγωνιστικότητα και ενισχύει τη δημογραφική κρίση της υπαίθρου. Μόνο μέσα από **συστηματική κατάρτιση, τεχνολογική εξέλιξη και στήριξη της νεολαίας** μπορεί ο ελληνικός αγροτικός τομέας να αποκτήσει προοπτική και βιωσιμότητα.

9. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ

Η αγροτική υπαίθρος στην Περιφέρεια παράγει μια ευρεία γκάμα μοναδικών προϊόντων (αρκετών εξ αυτών χαρακτηρισμένα ως ΠΟΠ/ΠΓΕ) που περιλαμβάνει τόσο τα αμιγώς αγροτικά προϊόντα όσο και τα μεταποιημένα (συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων οικοτεχνίας). Η μοναδικότητα των προϊόντων της συνδέεται άρρηκτα με τη γεωμορφολογία της περιοχής και τις ιδιαίτερες πρακτικές παραγωγής που απορρέουν από την ξεχωριστή φυσιογνωμία της περιοχής, η οποία αποτέλεσε ιστορικά ένα σταυροδρόμι ανθρώπων και πολιτισμών.

Στην σημερινή εποχή ωστόσο, η αγροδιατροφική παράδοση της περιοχής (με αρκετές ωστόσο εξαιρέσεις), αδυνατεί να καταλάβει τη θέση που της αξίζει, συνεχίζοντας μιν να παράγει προϊόντα ταυτότητας τα οποία ωστόσο δεν τυγχάνουν της αναγνώρισης που αντιστοιχεί στην ποιότητα και την υψηλή διατροφική τους αξία.

Κρίσιμα Ζητήματα και Πλαίσιο Προτάσεων

Το πρόβλημα εδώ εντοπίζεται στις **μικρές ευκαιρίες διείσδυσης** των αγροδιατροφικών προϊόντων σε **δυναμικές αγορές**, μέσω αποτελεσματικών καναλιών διανομής, καθώς και στην **ελλιπή σύνδεση με άλλους κλάδους της τοπικής οικονομίας όπως ο τουρισμός**. Ως εκ τούτου, παράλληλα με τις ιδιωτικές και τοπικές (σε θεσμικό επίπεδο) πρωτοβουλίες, σε κεντρικό επίπεδο πολιτικού σχεδιασμού θα πρέπει να επιδιωχθεί η έμπρακτη υποστήριξη του αγροδιατροφικού τομέα ώστε να μπορέσει να εισέλθει σε μία νέα φάση εξωστρέφειας που θα οδηγεί στην αύξηση της ζήτησης για τα τοπικά προϊόντα του τόπου.

Δεδομένης της ύπαρξης θεσμικών πρωτοβουλιών, όπως η «**Αγροδιατροφική Σύμπραξη Π.Α.Μ.Θ**», αλλά και αναγνωρίζοντας ωστόσο την περιορισμένη της αποτελεσματικότητα όσον αφορά την εκπλήρωση των στόχων για τους οποίους συστήθηκε, η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στον **σχεδιασμό ενός προγράμματος** που θα κατευθύνεται αποκλειστικά σε τέτοιους φορείς σε περιφερειακό επίπεδο, το οποίο θα ενισχύει (οικονομικά) στοχευμένες ενέργειες και δράσεις όπως:

- ⇒ Την τεκμηρίωση, την ανάδειξη, την προβολή και την προώθηση των προϊόντων του “**καλαθιού**” της Περιφέρειας, των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων (με έμφαση στα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ) αλλά και την ανάδειξη της **τοπικής γαστρονομίας** (Ελληνικό Πρωινό Θράκης, παραδοσιακές συνταγές και πιάτα, κλπ).
- ⇒ Τη **διασύνδεση του κλάδου με τη μεταποίηση και τον τουρισμό** (μέσω συνεργειών μεταξύ παραγωγών, επιχειρήσεων και επαγγελματιών, στην λογική του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας) σε τοπικό επίπεδο αλλά και την διείσδυσή του σε νέες, εξειδικευμένες αγορές της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- ⇒ Την **σύνδεση του κλάδου με την έρευνα και την καινοτομία** μέσα από τη συνεργασία της επιχειρηματικής κοινότητας με Φορείς, Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα.

Δ.Π.Θ. και περιφερειακή ανάπτυξη

1. Υφιστάμενη Κατάσταση

Τον τελευταίο χρόνο το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης «ενισχύθηκε» από την Κυβέρνηση μέσω της απορρόφησης των Τμημάτων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδας, που εδρεύουν στις πόλεις της Καβάλας, της Δράμας και του Διδυμοτείχου και την ίδρυση τριών νέων Τμημάτων (Ψυχολογίας, Εργοθεραπείας και Κτηνιατρικής). Το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ προφανώς είναι υπέρ της ενίσχυσης του Δ.Π.Θ., που ως το πλέον ακριτικό Πανεπιστήμιο της χώρας, έχει διττή αποστολή, τόσο εκπαιδευτική και ερευνητική, όσο και εθνική.

Το Δ.Π.Θ. έχει καταστεί ως κύριος αναπτυξιακός μοχλός της Περιφέρειας ΑΜΘ, όχι μόνο λόγω της συμμετοχής των φοιτητών στην τοπική οικονομία, αλλά και λόγω της προσέλκυσης σημαντικών ευρωπαϊκών κονδυλίων, μέσω ανταγωνιστικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το Δ.Π.Θ. είναι συντονιστής φορέας του Ψηφιακού Κόμβου Αγροδιατροφής, συνδέοντας πλέον άμεσα την έρευνα και την τοπική ανάπτυξη. Το Δ.Π.Θ. συμβάλει επίσης στην τοπική ανάπτυξη μέσω της λειτουργίας της θερμοκοιτίδας νεοφυών επιχειρήσεων, που λειτουργεί από το 2020, και του περιφερειακού γραφείου του ΟΒΙ στους χώρους του Δ.Π.Θ. στην Ξάνθη. Επίσης, συνεργάζεται στενά με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της ΑΜΘ (π.χ. Πλαστικά Θράκης, Sunlight, Prisma κ.α.) μέσω ερευνητικών προγραμμάτων. Εκτός της ερευνητικής του ενίσχυσης το Δ.Π.Θ. έχει αναπτύξει σημαντικά και την διεθνοποίηση του στοχεύοντας στην ίδρυση ξενόγλωσσων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, τόσο μέσω της σύναψης προγραμματικών συμφωνιών με ιδρύματα του εξωτερικού (π.χ. Κίνα και Αίγυπτος), όσο και μέσω της συμμετοχής του στο δίκτυο ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων EMERGE. Τέλος, το Δ.Π.Θ. μέσω του συντονισμού των γραφείων EuropeDirect της Περιφέρειας ΑΜΘ, συμβάλει και στην ανάπτυξη κοινωνικών και πολιτιστικών δράσεων. Παρόλη την δυναμική που αναπτύσσει το Δ.Π.Θ. έρχεται αντιμέτωπο με μια σειρά προβλημάτων, που οφείλονται κυρίως σε κυβερνητικές επιλογές όπως:

1. Χάνει ένα σημαντικό ποσοστό των φοιτητών του λόγω μεταγραφών, αφού δεν υπάρχουν επιπλέον οικονομικά μέτρα ενίσχυσης των φοιτητών των ακριτικών Πανεπιστημίων, ώστε να παραμένουν σε αυτά.
2. Ενώ αντλεί σημαντικούς ευρωπαϊκούς πόρους από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, υπολείπεται στην χρηματοδότηση των εθνικών προγραμμάτων κυρίως λόγω των αδιαφανών διαδικασιών αξιολόγησης (π.χ. Συμπράξεις Επιχειρήσεων και Πανεπιστημίων).
3. Σε πολλές περιπτώσεις χάνει μέλη ΔΕΠ λόγω μετακινήσεων σε άλλα κεντρικά Πανεπιστήμια, λόγω της ανυπαρξίας οικονομικών κινήτρων για την παραμονή τους στην περιοχή.

4. Ενώ έχει ενισχυθεί σημαντικά σε αριθμό Τμημάτων, δεν έχει εξαγγελθεί η ενίσχυση του Δ.Π.Θ. με νέες θέσεις ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, ώστε το Δ.Π.Θ. να μπορεί να εξασφαλίσει την βιώσιμη λειτουργία του.
5. Δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα η επιπλέον οικονομική ενίσχυση του Δ.Π.Θ., το οποίο πλέον θα εδρεύει σε 7 διαφορετικές πόλεις.

Το Δ.Π.Θ. στο άμεσο μέλλον θα έχει να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της λειτουργίας Ιδιωτικών Πανεπιστημίων (συμφερόντων γειτονικών κρατών) εντός της Περιφέρειας ΑΜΘ, που πιθανόν να οδηγήσει σε μεγαλύτερη συρρίκνωση του αριθμού των φοιτητών του. Για τις όποιες αρνητικές συνέπειες αποκλειστικά υπεύθυνη είναι η Κυβέρνηση, η οποία αντί να προστατεύσει ένα ακριτικό Πανεπιστήμιο και μία ευαίσθητη εθνικά περιοχή, διευκόλυνε την ίδρυση Ιδιωτικών Πανεπιστημίων μειώνοντας το κόστος ίδρυσης στην Περιφέρεια.

Μια άλλη σημαντική πρόκληση που θα κληθεί να αντιμετωπίσει το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, όπως και αλλά ακριτικά πανεπιστήμια της χώρας όπως του Αιγαίου και του Ιονίου είναι το δημογραφικό όπου αναμένεται να θα συρρικνώσει περαιτέρω τον αριθμό των φοιτητών. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική που θα διατηρεί αλλά και θα καθιστά ακόμη πιο κομβικό τον ρόλο του Δ.Π.Θ. στην έρευνα και καινοτομία αλλά και στην περιφερειακή εξέλιξη και ανάπτυξη.

2. Το Δ.Π.Θ. ως καταλύτης οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ταχεία τεχνολογική πρόοδο και αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση, τα πανεπιστήμια βρίσκονται στη μοναδική θέση να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη στις περιφέρειες όπου εδράζονται. Αυτός ο πολυδιάστατος ρόλος των πανεπιστημίων στην προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης, περιλαμβάνει συγκεκριμένα πλαίσια συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς και τις επιχειρήσεις.

Οικονομική ανάπτυξη

Το Δ.Π.Θ. αποτελεί κρίσιμο παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και ιδιαιτέρως σε περιφερειακό επίπεδο. Βασική του συνεισφορά μπορεί να είναι η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω των εξειδικευμένων αποφοίτων ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων. Στην Ε.Ε περιοχές με ισχυρή παρουσία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τείνουν να παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα οικονομικής παραγωγικότητας και καινοτομίας.

Επιπλέον, μπορεί να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Μέσω της ενδυνάμωσης λειτουργίας της θερμοκοιτίδας νεοφυών επιχειρήσεων και άλλων στοχευμένων δράσεων, όπως είναι οι επιταχυντές και τα γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας, μπορεί να υποστηρίξει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και spin-off εταιρειών. Αυτές οι επιχειρήσεις όχι μόνο δημιουργούν θέσεις εργασίας, αλλά συμβάλλουν και στη διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας.

Τα πανεπιστήμια διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην έρευνα και ανάπτυξη (R&D). Πραγματοποιώντας πρωτοποριακή έρευνα είτε στον τομέα των θετικών επιστημών είτε στους τομείς των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, τα πανεπιστήμια παράγουν νέα γνώση και τεχνολογίες που μπορούν να αξιοποιηθούν προς όφελος της περιοχής. Οι συνεργατικές ερευνητικές πρωτοβουλίες μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων συχνά οδηγούν στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, ενισχύοντας έτσι την οικονομική ανθεκτικότητα της περιοχής.

Επιπλέον μέσω του Τμήματος Αγροτικής Ανάπτυξης, το Δ.Π.Θ. μπορεί να συμβάλει στον σχεδιασμό νέων εντατικών καλλιεργειών που θα αυξήσουν το αγροτικό εισόδημα και θα ξαναζωντανέψουν την ύπαιθρο

Κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη

Πέρα από την οικονομική ενδυνάμωση, τα πανεπιστήμια επηρεάζουν σημαντικά τον κοινωνικό και πολιτιστικό ιστό των περιοχών τους. Μέσω πρωτοβουλιών κοινωνικής συμμετοχής, τα πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν τοπικές προκλήσεις και ιδιαιτερότητες και συμβάλλουν στη βελτίωση της καθημερινότητας. Για παράδειγμα, οι πανεπιστημιακές κλινικές υγείας και τα εκπαιδευτικά προγράμματα μεταξύ άλλων προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες στον πληθυσμό της περιοχής. Επιπροσθέτως το Τμήμα Ιατρικής θα μπορούσε να συμβάλει στην δημιουργία του υγειονομικού χάρτη της περιφέρειας, την λειτουργία όλων των υπηρεσιών υγείας της περιφέρειας ώστε να δημιουργηθεί το πλαίσιο ασφάλειας για την παραμονή των κατοίκων στα χωριά τους και στις πόλεις.

Το Δ.Π.Θ. μπορεί να συμβάλλει στην προώθηση της δια βίου μάθησης, προσφέροντας προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και επαγγελματικής ανάπτυξης. Αυτές οι πρωτοβουλίες επιτρέπουν στα άτομα να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενισχύοντας την κοινωνική κινητικότητα και μειώνοντας τις ανισότητες. Επιπλέον, τα πανεπιστήμια συμβάλλουν στη διατήρηση και προώθηση του πολιτισμού. Υποστηρίζοντας τις τέχνες, την κληρονομιά και τις πολιτιστικές δραστηριότητες, τα πανεπιστήμια εμπλουτίζουν τον πολιτιστικό ιστό των περιοχών τους.

Το Δ.Π.Θ. θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην μείωση του αναλφαριθμισμού της μειονότητας.

Υποδομές και αστική ανάπτυξη

Η παρουσία των πανεπιστημίων συχνά ενισχύει την ανάπτυξη των υποδομών και της αστικής ανάπτυξης. Η επέκταση των πανεπιστημιούπολεων οδηγεί στην ανάπτυξη των γύρω περιοχών, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, μεταφορών και εμπορικών εγκαταστάσεων. Επιπλέον, το Δ.Π.Θ. μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη «έξυπνων» πόλεων μέσω της έρευνας και της καινοτομίας στην αστική σχεδίαση, τη βιωσιμότητα και την τεχνολογία. Συνεργαζόμενο με τις τοπικές αρχές, μπορεί να συνδράμει στη σχεδίαση και εφαρμογή πρωτοβουλιών έξυπνων πόλεων που ενισχύουν την αποδοτικότητα, τη βιωσιμότητα και την καθημερινότητα στις αστικές περιοχές της Περιφέρειας.

3. Στρατηγικό Όραμα για ένα Σύγχρονο και Καινοτόμο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Το Δ.Π.Θ. αποτελεί έναν από τους βασικούς ακαδημαϊκούς, ερευνητικούς και αναπτυξιακούς πυλώνες της Βόρειας Ελλάδας, έχοντας διττό ρόλο τόσο στην εκπαιδευτική και ερευνητική του αποστολή όσο και στη διαμόρφωση κοινωνικής συνοχής και ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Ως το μοναδικό πολυεδρικό πανεπιστήμιο σε μια κομβική γεωπολιτική περιοχή, το Δ.Π.Θ. έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί σε σύγχρονο, καινοτόμο και διεθνώς αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό και ερευνητικό οργανισμό, αναλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο.

Με την πρόσφατη απορρόφηση των Τμημάτων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδας και την ίδρυση τριών νέων τμημάτων, το Δ.Π.Θ. βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σημείο καμπής. Αυτή η επέκταση του δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τις νέες συνθήκες για να ενισχύσει τη θέση του στην εκπαίδευση, την έρευνα και την περιφερειακή ανάπτυξη, διαδραματίζοντας παράλληλα σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό ρόλο στην περιοχή. Ωστόσο, για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, απαιτείται ένας δομημένος στρατηγικός σχεδιασμός, που θα βασίζεται στους ακόλουθους άξονες:

- Ακαδημαϊκή και ερευνητική αριστεία
- Καινοτομία, βιομηχανική συνεργασία και επιχειρηματικότητα
- Διεθνοποίηση και ηγετικός ρόλος στην ευρύτερη περιοχή
- Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής της ΑΜΘ
- Βιώσιμη ανάπτυξη, χρηματοδοτική ανθεκτικότητα

Ακαδημαϊκή και Ερευνητική Αριστεία

Η ακαδημαϊκή και ερευνητική αριστεία αποτελεί θεμέλιο για την ανάδειξη του Δ.Π.Θ. ως ηγετικού πανεπιστημίου. Η δημιουργία Κέντρων Αριστείας σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η τεχνητή νοημοσύνη, η αγροδιατροφή, η βιοϊατρική, η διαχείριση κρίσεων και καταστροφών και η γαλάζια οικονομία θα ενισχύσει την ερευνητική δραστηριότητα του Δ.Π.Θ. και θα αυξήσει τη διεθνή απήχησή του.

Παράλληλα, η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με τη δημιουργία διατμηματικών και διεπιστημονικών προγραμμάτων, η επέκταση των αγγλόφωνων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων και η εισαγωγή υβριδικών και ψηφιακών μαθησιακών μοντέλων θα καταστήσουν το Δ.Π.Θ. ανταγωνιστικό στην παγκόσμια ακαδημαϊκή σκηνή. Η προσφορά αγγλόφωνων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε συνεργασία με κορυφαία ιδρύματα του εξωτερικού, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, θα ενισχύσει την απήχηση του Δ.Π.Θ. και θα του επιτρέψει να ανταγωνιστεί δυναμικά σε διεθνές επίπεδο.

Καινοτομία, Βιομηχανική Συνεργασία και Επιχειρηματικότητα

Η επαφή του Δ.Π.Θ. με την αγορά εργασίας και τη βιομηχανία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας. Ήδη, το Δ.Π.Θ. έχει κάνει σημαντικά βήματα μέσω της λειτουργίας του Ψηφιακού Κόμβου Αγροδιατροφής, της θερμοκοιτίδας νεοφυών επιχειρήσεων, που λειτουργεί από το 2020 και της ΘΕΚΛΑ (Θερμοκοιτίδα Στήριξης Νεοφυών Επιχειρηματικών Ομάδων) στην Πανεπιστημιούπολη Καβάλας, το πανεπιστήμιο παρέχει υποστήριξη σε επιχειρηματικές ομάδες και startups, διευκολύνοντας τη δημιουργία ενός τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Για την περαιτέρω ενίσχυση αυτών των 2 οικοσυστημάτων, το Δ.Π.Θ. θα πρέπει να διευρύνει τις ερευνητικές συμπράξεις του με μεγάλες επιχειρήσεις και clusters, ενισχύοντας τις δυνατότητες μεταφοράς τεχνολογίας και εμπορικής αξιοποίησης καινοτομιών.

Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω ανάπτυξη των μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας, με στόχο τη δημιουργία περισσότερων βιομηχανικών διδακτορικών, την ενίσχυση των ερευνητικών συμπράξεων με τον ιδιωτικό τομέα και τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκές και διεθνείς πρωτοβουλίες χρηματοδότησης (HorizonEurope, DigitalEurope, SmartSpecialization) θα ενδυναμώσει τη θέση του ως φορέα τεχνολογικής καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

Παράλληλα, η σύσταση ενός Γραφείου Τεχνολογικής Διαμεσολάβησης θα επιτρέψει την εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και την προσέλκυση επενδύσεων σε καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Διεθνοποίηση και Ηγετικός Ρόλος στην Ευρύτερη Περιοχή

Η συμμετοχή του Δ.Π.Θ. στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Δίκτυο EMERGE και οι συνεργασίες του με πανεπιστήμια της Κίνας και της Αιγύπτου αποτελούν στρατηγικά βήματα προς τη διεθνοποίησή του. Στόχος είναι η δημιουργία διπλών πτυχίων, κοινών ερευνητικών προγραμμάτων και η φιλοξενία διεθνών επιστημονικών συνεδρίων, ώστε το Δ.Π.Θ. να καταστεί εκπαιδευτικός και ερευνητικός κόμβος για τα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Ειδικότερα, για να καταστεί το Δ.Π.Θ. κέντρο εκπαιδευτικής αριστείας στην Ανατολική Μεσόγειο, πρέπει να ενισχύσει τις διμερείς συμφωνίες διπλών πτυχίων με ευρωπαϊκά και διεθνή πανεπιστήμια, να αυξήσει τη κινητικότητα φοιτητών και καθηγητών και να φιλοξενεί διεθνή συνέδρια, θερινά σχολεία και ερευνητικά προγράμματα που θα προσελκύουν επιστήμονες από όλο τον κόσμο. Επιπλέον, η δημιουργία ενός Κέντρου Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Καινοτομίας θα αναδείξει τον ρόλο του πανεπιστημίου στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών και ερευνητικών πολιτικών για την ευρύτερη περιοχή.

Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής της ΑΜΘ

Το Δ.Π.Θ. διαδραματίζει έναν καθοριστικό κοινωνικό ρόλο, καθώς βρίσκεται σε μια περιοχή όπου η συνύπαρξη διαφορετικών κοινοτήτων αποτελεί πρόκληση αλλά και ευκαιρία για ενσωμάτωση και ανάπτυξη. Ως γέφυρα μεταξύ της μουσουλμανικής κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας, το πανεπιστήμιο διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην εκπαίδευση, ένταξη και επαγγελματική αποκατάσταση των μελών της μειονότητας. Η ενίσχυση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για τη μουσουλμανική κοινότητα, καθώς και η σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας και την επιχειρηματικότητα μέσω των δομών του, θα συμβάλει στη δημιουργία νέων επαγγελματικών προοπτικών και κοινωνικής συνοχής στην περιοχή.

Βιώσιμη Ανάπτυξη, Χρηματοδοτική Ανθεκτικότητα

Παράλληλα, το Δ.Π.Θ. πρέπει να επενδύσει στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση, αξιοποιώντας έξυπνες τεχνολογίες για τη βελτίωση των υποδομών του. Η βιώσιμη ανάπτυξη του Δ.Π.Θ. απαιτεί την αξιοποίηση έξυπνων τεχνολογιών και πράσινων λύσεων. Η ανάπτυξη ενός "έξυπνου πανεπιστημίου" με χρήση τεχνητής νοημοσύνης, blockchain και bigdataanalytics θα ενισχύσει την αποδοτικότητα των διοικητικών και ακαδημαϊκών διαδικασιών. Η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών, όπως η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η κυκλική διαχείριση αποβλήτων και η ανάπτυξη έξυπνων κτιρίων, θα συμβάλει στη μετατροπή του Δ.Π.Θ. σε ένα οικολογικά υπεύθυνο ίδρυμα που προάγει τη βιωσιμότητα.

Ακόμη, το Δ.Π.Θ. πρέπει να διασφαλίσει την οικονομική του ανθεκτικότητα και αυτονομία, μειώνοντας την εξάρτησή του από την κρατική χρηματοδότηση. Η δημιουργία ενός Ταμείου Καινοτομίας και Ανάπτυξης, η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, η ενίσχυση των διεθνών προγραμμάτων εκπαίδευσης και η ανάπτυξη συνεργασιών με επιχειρήσεις και θεσμικούς επενδυτές θα συμβάλουν στη βιώσιμη λειτουργία του.

Παράλληλα, η ενίσχυση των υποτροφιών και οικονομικών κινήτρων για φοιτητές και ερευνητές θα συμβάλει στην προσέλκυση και διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού του πανεπιστημίου.

Τα οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην προσέλκυση φοιτητών για σπουδές σε απομακρυσμένα και γεωγραφικά απομονωμένα πανεπιστήμια. Τα οικονομικά κίνητρα όπως υποτροφίες, χρηματοδοτήσεις, εστίες και επιδοτούμενα καταλύματα μπορούν να μετριάσουν το οικονομικό κόστος που σχετίζεται με την φοίτηση μακριά από τις πόλεις καταγωγής. Επιπλέον, η προσφορά εξειδικευμένων ακαδημαϊκών προγραμμάτων που αξιοποιούν τα μοναδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τους τοπικούς πόρους της περιοχής μπορεί να προσελκύσει φοιτητές που ενδιαφέρονται για εξειδικευμένους τομείς σπουδών.

Τα κοινωνικά κίνητρα, όπως η δημιουργία μιας στενής κοινότητας μέσω προγραμμάτων καθοδήγησης, πολιτιστικών ανταλλαγών και ευκαιριών δικτύωσης με τοπικές βιομηχανίες, μπορούν να ενισχύσουν τη συνολική εμπειρία των φοιτητών και την αίσθηση του ανήκειν. Επιπλέον, η επένδυση σε σύγχρονες υποδομές και τεχνολογία για τη διευκόλυνση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ερευνητικών συνεργασιών μπορεί να διασφαλίσει ότι οι φοιτητές έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας ανεξάρτητα από τη φυσική τους θέση.

Αυτά τα συνδυασμένα κίνητρα όχι μόνο θα προσελκύσουν φοιτητές αλλά θα συμβάλλουν σημαντικά στην περαιτέρω βιώσιμη ανάπτυξη του Δ.Π.Θ..

Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο όπου έχει τη δυνατότητα να μετατραπεί σε έναν ισχυρό ακαδημαϊκό, ερευνητικό και κοινωνικά υπεύθυνο θεσμό, ο οποίος θα διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο.

Με ένα στρατηγικό όραμα που βασίζεται στην αριστεία, την καινοτομία, τη διεθνοποίηση και την κοινωνική ένταξη, το Δ.Π.Θ. μπορεί να γίνει ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πανεπιστήμιο, κινητήριος δύναμη της ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή.

Το Δ.Π.Θ. έχει όλες τις προϋποθέσεις να ηγηθεί των εξελίξεων στην ανώτατη εκπαίδευση, την έρευνα, την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή.

4. Πλαίσιο συνεργασίας πανεπιστημίου και τοπικής οικονομίας

Δημόσιες-Ιδιωτικές συνεργασίες έρευνας και ανάπτυξης

Οι δημόσιες - ιδιωτικές συνεργασίες αποτελούν έναν αποτελεσματικό τρόπο συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, τοπικών αρχών και επιχειρήσεων. Μέσα από αυτές, διευκολύνεται η συγκέντρωση κεφαλαίων, εμπειρίας, τεχνογνωσίας και δικτύων, με στόχο την επίτευξη κοινών σκοπών. Σε διεθνές επίπεδο, υπάρχουν πολλά παραδείγματα θεσμοθετημένων συνεργασιών μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας και των τοπικών αρχών, που συμβάλλουν στην προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας.

Οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο, καθώς μπορούν να θεσπίσουν σαφείς πολιτικές που ενθαρρύνουν και ρυθμίζουν τις συνεργασίες. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται η διαφάνεια, η υπευθυνότητα και η λογοδοσία, συμβάλλοντας σε ένα υγιές και αποδοτικό περιβάλλον συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται βελτίωση στο σχεδιασμό των υπαρχόντων χρηματοδοτικών εργαλείων με σκοπό την υποστήριξη ερευνητικών δράσεων οι οποίες θα έχουν αυξημένες πιθανότητες δημιουργίας καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών και αποτελεσματικών παραγωγικών διαδικασιών.

Είναι επίσης απαραίτητη η αναζήτηση κοινού χρηματοδοτικού χώρου για την υλοποίηση κοινών προσπαθειών μεταξύ των φορέων της Περιφέρειας και του Πανεπιστημίου.

Οι συνεργατικές πρωτοβουλίες είναι απαραίτητες για τη μετατροπή της ακαδημαϊκής έρευνας σε πρακτικές εφαρμογές. Οι συνεργασίες μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας επιτρέπουν στα πανεπιστήμια και τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν από κοινού τις περιφερειακές προκλήσεις και να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις.

Σε περιφερειακό επίπεδο μπορεί να θεσπίσει προγράμματα επιχορηγήσεων ειδικά σχεδιασμένα για την υποστήριξη κοινών έργων έρευνας και ανάπτυξης (R&D) μεταξύ πανεπιστημίων και τοπικών επιχειρήσεων.

Επιπλέον, οι τοπικές διοικήσεις θα μπορούσαν να επενδύσουν και να υποστηρίξουν κοινόχρηστες ερευνητικές εγκαταστάσεις, όπως εργαστήρια καινοτομίας ή κέντρα δοκιμών, που είναι προσβάσιμα τόσο στο Πανεπιστήμιο όσο και στις επιχειρήσεις.

Είναι σημαντικό επίσης να απλοποιηθούν οι κανονιστικές διαδικασίες για να επιτυγχάνεται η έγκριση συνεργατικών έργων, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η υγεία, η ενέργεια και η τεχνολογία.

Προγράμματα ανάπτυξης εργατικού δυναμικού και επιχειρηματικής νοοτροπίας

Τα πανεπιστήμια παίζουν κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού ευθυγραμμίζοντας τα προγράμματά τους με τις ανάγκες της τοπικής επιχειρηματικότητας. Για παράδειγμα, οι πρακτικές άσκησης παρέχουν στους φοιτητές πρακτική εμπειρία ενώ παρέχουν στις επιχειρήσεις μια πηγή εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Επιπλέον, τα πανεπιστήμια μπορούν να προσφέρουν εξατομικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των περιφερειακών βιομηχανιών, διασφαλίζοντας μια σταθερή προσφορά εξειδικευμένων επαγγελματιών. Είναι σημαντική η συνεργασία φορέων και πανεπιστημίου για τη δυναμική και λεπτομερή ανάλυση της τοπικής αγοράς εργασίας από την πλευρά της προσφοράς (εργαζόμενοι) και της ζήτησης (επιχειρήσεις) σε επίπεδο δραστηριότητας και δεξιοτήτων με σκοπό την καλύτερη δυνατή ευθυγράμμιση των πανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών και εκπαίδευσης με τις ανάγκες της μελλοντικής τάσεις αγοράς.

Παράλληλα, η καλλιέργεια επιχειρηματικής νοοτροπίας αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού. Το Δ.Π.Θ. μπορεί να ενισχύσει αυτή τη διάσταση μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προωθούν την καινοτομία, την κριτική σκέψη και την επίλυση σύνθετων προβλημάτων.

Γέφυρες καινοτομίας και βιομηχανικά διδακτορικά

Η δημιουργία κέντρων καινοτομίας και τεχνολογικών πάρκων διευκολύνει την αξιοποίηση της έρευνας και την ανάπτυξη των βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας. Αυτά τα κέντρα λειτουργούν ως οικοσυστήματα όπου ερευνητές, επιχειρηματίες και επενδυτές μπορούν να συνεργάζονται και να καινοτομούν. Οι τοπικές διοικήσεις και φορείς μπορούν να υποστηρίξουν αυτές τις πρωτοβουλίες παρέχοντας γη, υποδομές και διευκολύνοντας το κανονιστικό πλαίσιο. Παράλληλα, οι νέες τεχνολογίες και ο θεσμός των βιομηχανικών διδακτορικών μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην ενίσχυση της συνεργασίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με την τοπική οικονομία. Η αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογικών λύσεων προωθεί την ανάπτυξη εφαρμογών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων, ενισχύοντας την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά τους. Παράλληλα, τα βιομηχανικά διδακτορικά, μέσα από τη στενή σύνδεση ακαδημαϊκής έρευνας και βιομηχανικών προκλήσεων, δημιουργούν γέφυρες μεταξύ του πανεπιστημίου και της αγοράς εργασίας.

Οι διδακτορικοί φοιτητές εργάζονται σε πραγματικά προβλήματα των επιχειρήσεων, μεταφέροντας τεχνογνωσία και συμβάλλοντας στην καινοτομία, ενώ οι τοπικές επιχειρήσεις επωφελούνται από πρόσβαση σε εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό και ερευνητικά αποτελέσματα. Έτσι, ενισχύεται η περιφερειακή ανάπτυξη και διαμορφώνεται ένα δυναμικό οικοσύστημα συνεργασίας που προάγει τη βιώσιμη οικονομική πρόοδο.

Συνεργασία για Εξωστρέφεια

Η ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων και η προώθηση διακρατικών συνεργασιών απαιτούν ένα συντονισμένο και πολυεπίπεδο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του Δ.Π.Θ. και των τοπικών φορέων. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, η υλοποίηση κοινών προγραμμάτων και η ενεργή συμμετοχή σε διεθνή δίκτυα αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την ενίσχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας.

Μέσω της εστίασης στις ανάγκες της τοπικής επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης εξειδικευμένων δράσεων, το Δ.Π.Θ. μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την προσέλκυση επενδύσεων και την αξιοποίηση διακρατικών ευκαιριών.

Η στενή συνεργασία και η διαρκής επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων θα διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των πρωτοβουλιών, οδηγώντας σε μια δυναμική και ανοιχτή τοπική οικονομία με παγκόσμιες προοπτικές.

Συντονισμός και επικοινωνία

Η αποδοτική συνεργασία μεταξύ του Δ.Π.Θ. και των τοπικών φορέων θα πρέπει να βασίζεται σε ισχυρές αρχές, όπως η διαφάνεια, η αμοιβαιότητα και η κοινή δέσμευση για την ανάπτυξη της περιοχής.

Βασική προϋπόθεση είναι η δημιουργία μιας κουλτούρας εμπιστοσύνης και ανοιχτής επικοινωνίας, όπου και όλοι οι φορείς θα μπορούν να ανταλλάσσουν ιδέες, προτάσεις και ανησυχίες χωρίς αποκλεισμούς. Η συνεργασία θα πρέπει να εστιάζει στην επίτευξη κοινών στόχων, όπως η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, η καινοτομία και η προστασία του περιβάλλοντος, με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες κάθε φορέα.

Επιπλέον, ο διαρκής διάλογος και η τακτική αξιολόγηση της συνεργασίας θα διασφαλίζουν τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή στις νέες προκλήσεις. Με αυτό το πλαίσιο, η συνεργασία θα αποκτήσει βάθος και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Συμπεράσματα

Η συμβολή των πανεπιστημίων στην περιφερειακή ανάπτυξη είναι αδιαμφισβήτητη, ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτής της συνεισφοράς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη θεσμοθέτηση ενός σαφούς και λειτουργικού πλαισίου συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς.

Η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, τοπικών αρχών και επιχειρήσεων πρέπει να βασίζεται σε στρατηγικό σχεδιασμό, θεσμική υποστήριξη και σαφώς καθορισμένους στόχους, προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής. Βασικός άξονας αυτής της συνεργασίας είναι η ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας, τα οποία θα στηρίζονται σε δημόσιες - ιδιωτικές συμπράξεις και θα ενθαρρύνουν τη μεταφορά τεχνογνωσίας προς τις τοπικές επιχειρήσεις.

Παράλληλα, η υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, όπως πρακτικές ασκήσεις, βιομηχανικά διδακτορικά και εξειδικευμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια, θα διασφαλίσει την καλύτερη δυνατή αντιστοίχιση των δεξιοτήτων των αποφοίτων με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Επιπλέον, η ενίσχυση των πανεπιστημιακών υποδομών και η αξιοποίησή τους σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη βιώσιμων αστικών λύσεων και προηγμένων τεχνολογικών εφαρμογών που θα ωφελήσουν την ευρύτερη κοινωνία.

Η διαμόρφωση ενός διαφανούς θεσμικού πλαισίου, που θα ρυθμίζει τις συνεργασίες και θα εξασφαλίζει την υπευθυνότητα και τη λογοδοσία όλων των εμπλεκόμενων μερών, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας.

Τέλος, η ενίσχυση της εξωστρέφειας μέσα από διεθνείς συνεργασίες, ανταλλαγή τεχνογνωσίας και συμμετοχή σε διακρατικά δίκτυα και προγράμματα θα ενδυναμώσει τη θέση της Περιφέρειας στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Μόνο μέσα από ένα συνεκτικό, καλά οργανωμένο και ευέλικτο πλαίσιο συνεργασίας μπορεί να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του ρόλου των πανεπιστημίων στην τοπική ανάπτυξη και να διασφαλιστεί η βιώσιμη και μακροπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική ευημερία.

Η πρόταση του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ είναι η δημιουργία ενός ειδικού θεσμικού πλαισίου λειτουργίας και ενίσχυσης του Δ.Π.Θ. το οποίο θα συμβάλει:

1. Στην αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού
2. Στην προσέλκυση και παραμονή ακαδημαϊκού προσωπικού
3. Στην σύνδεση με την τοπική κοινωνία και την ανάπτυξη της περιφέρειας
4. Στην δημιουργία ενός Πανεπιστημίου με βαλκανική εμβέλεια.

Το Δ.Π.Θ. θα πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να λειτουργεί ως ένα πρότυπο δημόσιο Πανεπιστήμιο, που θα παρέχει ποιοτικές σπουδές και αυξημένες παροχές για τους ασθενέστερους οικονομικά φοιτητές.

Ειδικό θεσμικό πλαίσιο: Ως βασικοί πυλώνες του ειδικού θεσμικού πλαισίου προτείνονται οι εξής:

Προσέλκυση – Διατήρηση - Συγκράτηση νέων ερευνητών

Νέοι ερευνητές: Υποψήφιοι Διδάκτορες, Μεταδιδάκτορες, Εκπαιδευτικό προσωπικό με σύμβαση.

Στόχος του πλαισίου: Κίνητρα για την προσέλκυση και παραμονή νέων ερευνητών στο ΔΠΘ

Εργαλεία πολιτικής

- Επέκταση του θεσμού του ερευνητικού υποτρόφου για το σύνολο των εκπονούμενων έργων.
- Φοροαπαλλαγή των αμοιβών για τις ώρες διδασκαλίας του προσωπικού με σύμβαση.
- Χρηματοδότηση ΥΔ για την υλοποίηση εργαστηριακών ασκήσεων στα ΠΠΣ.

Προστατευμένο Κανονιστικό Περιβάλλον (ΠΚΠ: Regulatory Sandbox) Educational Regulatory Sandbox Η διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού ΠΚΠ για την ανάπτυξη ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών στο ΔΠΘ.

Στόχος του πλαισίου: Η ανάπτυξη ξενόγλωσσων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στο ΔΠΘ.

Εργαλεία πολιτικής:

- Εξαίρεση από τις γραφειοκρατικές ρυθμίσεις και τις «πρόνοιες» του νόμου για τα ΜΠΣ που διέπουν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
- Απελευθέρωση των αμοιβών και ειδικό φορολογικό καθεστώς για θεματικές ενότητες (μαθήματα) στα οποία συμμετέχουν ως εκπαιδευτικό προσωπικό νέοι ερευνητές - κάτοχοι Διδακτορικού από το ΔΠΘ.

Innovation Regulatory Sandbox

Διαμόρφωση ενός ΠΚΠ για την ανάπτυξη της καινοτομίας και την υποστήριξη διαδικασιών μεταφοράς τεχνολογίας. Στο ΔΠΘ λειτουργεί «Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων» και έχει συγκροτηθεί η «Επιτροπή Μεταφοράς Τεχνολογίας, Καινοτομίας και Νεοφυούς Επιχειρηματικότητας».

Στόχος του πλαισίου: Η προσέλκυση ίδρυσης νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνολογικών στη Θράκη.

Εργαλεία πολιτικής:

- Χρηματοδότηση για την κατοχύρωση και διατήρηση ευρεσιτεχνιών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- Ειδικά φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις και τεχνολογικούς που εδρεύουν στη Θράκη.
- Χορήγηση κινήτρων για εταιρείες που συμμετέχουν κατά την ίδρυση ή σε μεταγενέστερο στάδιο στα παραπάνω σχήματα.

Σύνδεση πανεπιστημίου και επιχειρηματικότητας

Έχουν ήδη υπογραφεί Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ του Ιδρύματος και επιμέρους Τμημάτων του ΔΠΘ (π.χ. Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης με τις εταιρείες Sunlight, Selecta-Hellas, Εβροφάρμα. Η συνέργειες αυτές πρέπει να αποκτήσουν προγραμματική μορφή με την ανάπτυξη δράσεων όπως εκπαιδευτικές εκδρομές, πρακτική άσκηση, εκπόνηση Διπλωματικών Εργασιών ή/και Μεταπτυχιακών Διατριβών ή/και βιομηχανικών Διδακτορικών, ειδικών διαλέξεων ειδικού θέματος, οριζόντιες δράσεις και συνέργειες με τα τμήματα έρευνας και ανάπτυξης. Ειδικά φορολογικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις. Προνομιακή αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε αντίστοιχες δράσεις κατά την υποβολή προτάσεων στις προσκλήσεις από τα διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Μόνιμο προσωπικό: Το προσωπικό του Ιδρύματος αποτελεί την μοναδική εξαίρεση που δεν λαμβάνει το σχετικό επίδομα στο σύνολο του δημόσιου τομέα. Οι συστολές του προσωπικού δεν επέτρεψαν ποτέ να τεθεί το συγκεκριμένο θέμα, ωστόσο είναι υπαρκτό. Διαμόρφωση χρηματοδοτικού εργαλείου για την αγορά μόνιμης κατοικίας στις πόλεις οργανικής τοποθέτησης του προσωπικού.

Υποδομές-ενεργειακό κόστος Το ΔΠΘ έχει υποδομές σε 10 διακριτές τοποθεσίες, γεγονός που επιβαρύνει σημαντικά τις δυνατότητες διαχείρισης του προϋπολογισμού. Περιορισμός του ενεργειακού κόστους. Συγκρότηση ενεργειακών κοινοτήτων με τους Δήμους όπου φιλοξενούνται οι υποδομές και την Περιφέρεια. Χρηματοδότηση προγράμματος ενεργειακής αναβάθμισης των υποδομών.